

**การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
หมู่บ้านคำทวด หมู่ที่ 8 ตำบลบ้านใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา**

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต
สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
ปีการศึกษา 2544

บทคัดย่อ

สามารถ พยอมใหม่ : การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
หมู่บ้านคำทวด หมู่ที่ 8 ตำบลบ้านใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา
อาจารย์ที่ปรึกษา : อาจารย์มงคล ผจงธนสถิตย์ , 92 หน้า

สารนิพนธ์ฉบับนี้มีเนื้อหาเป็นรายงานการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา หมู่บ้านคำทวด ตำบลบ้านใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ การดำเนินงาน ความสามารถในการบริหารจัดการกองทุน ศักยภาพของหมู่บ้านและความเข้มแข็งด้าน เศรษฐกิจและสังคม ของหมู่บ้านคำทวด โดยใช้แนวคิดและรูปแบบการประเมินแบบชีพฟ์โมเดล (CIPP Model) วิธีการดำเนินการ คือ ศึกษาจากเอกสารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ศึกษาสภาพ การดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านคำทวด และใช้ชีพฟ์โมเดลวิเคราะห์กองทุนหมู่บ้านคำทวด ซึ่ง สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 หน่วยระบบ คือ หน่วยระบบบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้รู้ และ หน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้รู้แต่ละราย จากนั้นทำการเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งผลการ ประเมินพบว่า หมู่บ้านคำทวดบรรลุวัตถุประสงค์ ดังนี้ กองทุนหมู่บ้านคำทวดเกิดจากความร่วมมือ ร่วมใจกันและมีแนวโน้มว่าจะยั่งยืน หมู่บ้านคำทวดมีระบบบริหารที่ดีระดับหนึ่ง คือมีการแบ่งหน้าที่ กันชัดเจน กองทุนหมู่บ้านคำทวดมีการเรียนรู้เพื่อพึ่งตนเอง และมีการแลกเปลี่ยนความรู้กัน ประชา ชนในหมู่บ้านมีการรวมกลุ่มกันประกอบอาชีพ ประชาชนในหมู่บ้านมีความร่วมมือร่วมใจกัน เอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่กัน และไม่มีปัญหาขาดแคลนและโจรผู้ร้าย ปัจจัยที่ทำให้เกิดการบรรลุวัตถุประสงค์ คือ ชาวบ้าน มีความสามัคคีกัน มีความเชื่อมั่นและศรัทธาในตัวผู้นำชุมชน ผู้นำชุมชนมีการติดต่อประสานงานกับหน่วย งานของรัฐเป็นอย่างดี คณะกรรมการมีประสบการณ์ในการบริหารกองทุนอื่นๆ มาก่อน

ผลการประเมินโครงการ กองทุนหมู่บ้านคำทวด บรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมิน โดยกอง ทุนหมู่บ้านคำทวดเกิดจากความร่วมมือของชาวบ้านในหมู่บ้าน และการมีส่วนร่วมในการบริหารกอง ทุนหมู่บ้านกับคณะกรรมการหมู่บ้าน คณะกรรมการกองทุนและสมาชิกในหมู่บ้านเป็นอย่างดี

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ

ปีการศึกษา 2544

ลายมือชื่อนักศึกษา.....สามารถ พยอมใหม่

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ร่วมปรึกษา.....

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี , ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บุคคลและกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ที่ได้ให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือ อย่างดียิ่ง ทั้งในด้านวิชาการ และ ด้านการดำเนินงานวิจัย อาทิ

- อาจารย์มงคล ผงชนสถัญญ์ อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์
 - ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ขวัญกมล กลิ่นศรีสุข และคณาจารย์ประจำสาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ที่ให้คำแนะนำปรึกษาทางด้านการวิชาการ
 - คุณเนรี ช่วงเมืองปัก พัฒนาการตำบลบ้านใหม่ คุณโกสุม เจริญศุทธ ผู้ใหญ่บ้านบ้านคำทวด -คุณเสถียร จันทรสุขศรี ประธานกองทุนหมู่บ้านคำทวด ที่ได้ให้ข้อมูล และอำนวยความสะดวก และขอขอบคุณพี่น้องในหมู่บ้านคำทวดที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ต่าง ๆ เป็นอย่างดี
- ท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ที่ให้การเลี้ยงดูอบรมและส่งเสริมการศึกษาเป็นอย่างดี คีตลอคมา จนทำให้ผู้ทำสารนิพนธ์ประสบความสำเร็จในชีวิต

สามารถ พยอมใหม่

สิงหาคม 2545

หน้าอนุมัติ

อาจารย์ที่ปรึกษา และกรรมการสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการจัดการและการประเมินโครงการของสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ได้

อาจารย์ที่ปรึกษา

(อาจารย์มงคล ผจงชนสฤษฎ์)

กรรมการสอบ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ขวัญกมล กลิ่นศรีสุข)

อนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและการประเมินโครงการ

(รองศาสตราจารย์ทรงพร ทาเจริญศักดิ์)

คณบดีสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

23 ก.ย. 2545

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
กิตติกรรมประกาศ	ข
หน้าอำนวยการ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญแผนภูมิ	ช
บทที่ 1 บทนำ	1
1. หลักการและเหตุผล	1
2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ	2
3. กรอบความคิดทฤษฎี	2
4. วิธีการดำเนินการ	2
5. ผลที่คาดว่าจะได้รับการประเมินโครงการ	3
บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง	4
1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์ และระเบียบกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ	4
2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544	5
3. แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือก คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง	5
4. แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง	6
5. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	7
6. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง	7
7. หลักการประเมินโครงการแบบชีพวิถีโมเดล	9
8. การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง	10

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บทที่ 2 (ต่อ)

9. เอกสารหลักวิชาอื่น 12

บทที่ 3 วิธีดำเนินการประเมินโครงการ

13

1. วิธีการประเมินโครงการ 13
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง 14
3. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ 14
4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ 18
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล 19
6. การวิเคราะห์ข้อมูล 20

บทที่ 4 ผลการติดตามประเมินโครงการ

21

1. ผลการประเมินบริบทชุมชน 21
2. ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม 28
3. ผลการประเมินเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้ 30
4. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของกรทำสารนิพนธ์ 31

บทที่ 5 สรุป อภิปรายและข้อเสนอแนะ

32

1. สรุปผลการประเมิน 32
2. อภิปรายผล 33
3. ข้อเสนอแนะ 35

บรรณานุกรม

37

ภาคผนวก

38

ภาคผนวก ก

39

-ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วย คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและ
ชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2545

40

-แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
และชุมชนเมือง (กทบ1)

69

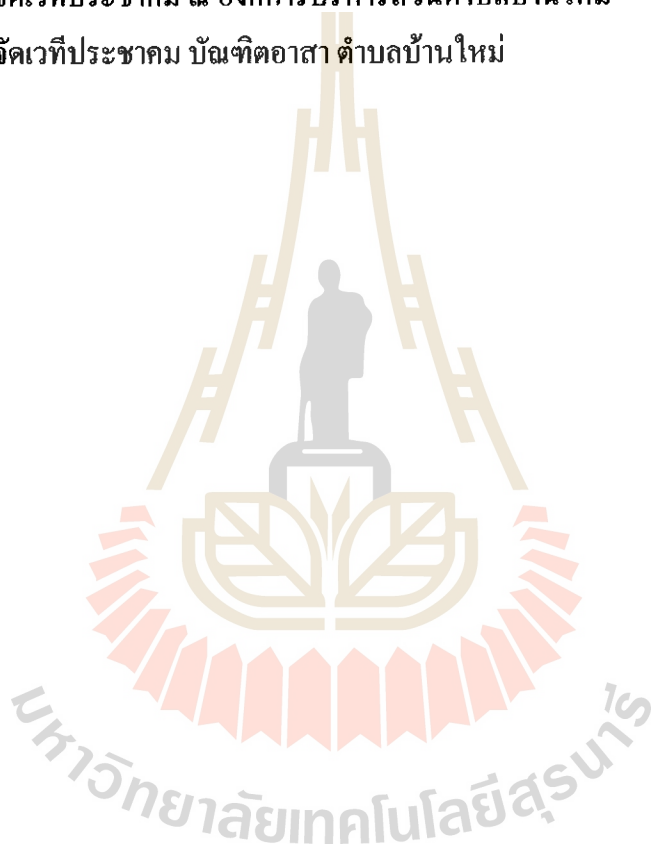
-แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้าน
และชุมชนเมือง (กทบ2)

70

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

-ระเบียบและข้อบังคับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านคำทวด หมู่ 8 ตำบลบ้านใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา	82
ภาคผนวก ข	89
-ภาพการจัดเวทีประชาคม ณ องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหม่	90
-ภาพการจัดเวทีประชาคม บัณฑิตอาสา ตำบลบ้านใหม่	91
ประวัติผู้เขียน	92

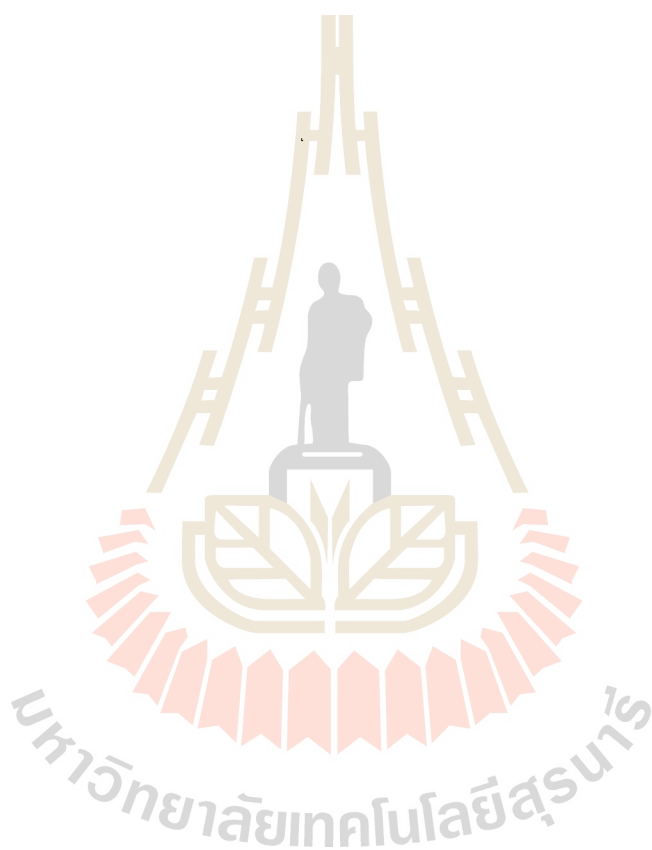

สารบัญแผนภูมิ

หน้า

1. แผนภาพแสดงองค์ประกอบภายในของกองทุนหมู่บ้าน

15

บทที่ 1

บทนำ

1. หลักการและเหตุผล

ตามที่รัฐบาลมีนโยบายเร่งด่วนในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองโดยมีปรัชญาในการสร้างจิตสำนึกของความเป็นชุมชนและท้องถิ่นโดยชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคต การจัดการบริหารชุมชนและหมู่บ้านให้มีคุณค่ารวมทั้งภูมิปัญญาในท้องถิ่นของตน ให้มีการช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส ภายในหมู่บ้านและชุมชนเมืองเพื่อเชื่อมโยงกระบวนการเรียนรู้ระหว่างชุมชน ' และมี การติดตามตรวจสอบกันเองภายใต้การช่วยเหลือจากหน่วยงานต่างๆ อันได้แก่ หน่วยงานภาครัฐ, หน่วยงานราชการ, ประชาคมและองค์กรชุมชน เพื่อเป็นการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่น เพื่อการพัฒนาประชาธิปไตย พื้นฐานและเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองทั้งยังเป็น กองทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างรายได้ ลดรายจ่าย และบรรเทาเหตุฉุกเฉินความจำเป็นเร่งด่วน และ เพื่อให้ท้องถิ่นมีขีดความสามารถในการจัดระบบบริหารเงินกองทุนของตนเอง เพื่อเป็นการกระตุ้น เศรษฐกิจฐานรากของประเทศรวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ไทยในอนาคต

บ้านคำทวด หมู่ที่ 8 ตำบลบ้านใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ได้จัดตั้ง กองทุนพร้อมกับการจัดสรรเงินโอนเข้ากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแล้ว เพื่อที่จะให้ทราบว่าโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนี้ บรรลุวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงใด จึงสมควรที่จะมีการ ประเมินและผู้ทำสารนิพนธ์ ในฐานะที่เป็นนักศึกษาบัณฑิตกองทุน หลักสูตรประกาศนียบัตร บัณฑิต สาขาการจัดการและการประเมินโครงการ ในโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ กองทุน หมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งได้ปฏิบัติงานในพื้นที่หมู่บ้านคำทวด หมู่ที่ 8 นี้ มาได้ ระยะเวลาหนึ่ง แล้วจึงรับผิดชอบในการประเมินและเรียบเรียงเป็น “สารนิพนธ์” (Substantive Report) ฉบับนี้เพื่อแสดงให้เห็นถึงความสำเร็จและความเข้มแข็งที่เพิ่มประสิทธิภาพให้หมู่บ้านตลอด จนจุดอ่อนที่ควรปรับปรุงของหมู่บ้านและชุมชนเมืองต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

- 1) เพื่อศึกษากระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านคำทวด หมู่ 8 ตำบลบ้านใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา สภาพทางเศรษฐกิจและสังคมหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 2) เพื่อศึกษาปัจจัยด้านบวกและด้านลบที่ส่งเสริมหรือขัดขวางการบรรลุเป้าหมายของกระบวนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน
- 3) เพื่อศึกษากระบวนการการสร้างเครือข่ายองค์กรเพื่อการเรียนรู้ และเกิดความเชื่อมโยงระหว่างภายในหมู่บ้านและตำบล
- 4) เพื่อศึกษาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน ตามทัศนะของประชาชนในหมู่บ้านคำทวด หมู่ที่ 8 และศึกษาระดับความเข้มแข็งของชุมชนตามตัวชี้วัด

3. กรอบแนวคิดทฤษฎี

กรอบความคิดทฤษฎีที่ใช้ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ผู้ทำได้นำแนวคิดตามรูปแบบของ Stufflebeam ที่เรียกว่า CIPP Model เป็นหลักในการดำเนินงาน ดังอักษรย่อต่อไปนี้

C	ย่อมาจาก	Context	คือ	บริบทรายบุคคลและหมู่บ้าน
I	ย่อมาจาก	Input	คือ	ปัจจัยนำเข้า
P	ย่อมาจาก	Process	คือ	กระบวนการ
P	ย่อมาจาก	Product	คือ	ผลผลิต

(ชุดวิชาที่เรียนรู้ด้วยตนเอง วิชาการประเมินเพื่อพัฒนา หน้า 89-90)

4. วิธีดำเนินการ

ในการดำเนินการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านคำทวด หมู่ 8 ตำบลบ้านใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ผู้ทำสารนิพนธ์ทำการประเมินโครงการ โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาให้เข้าใจเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ขั้นที่ 2 ศึกษาสภาพการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านคำทวด หมู่ 8

ขั้นที่ 3 ใช้ชีพชีโมเดลวิเคราะห์กองทุนหมู่บ้าน และกำหนดตัวบ่งชี้ ตลอดจนตัวแปรที่จะทำการเก็บข้อมูลเพิ่มเติม

ขั้นที่4 เก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่างๆ มี 2 ลักษณะคือ

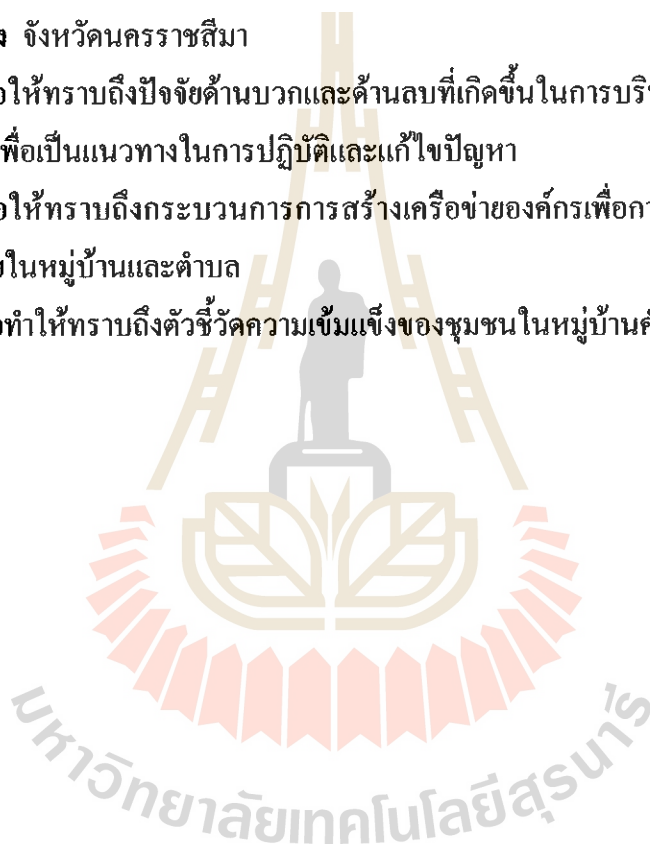
1.ข้อมูลเชิงปริมาณ

2.ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ขั้นที่5 ประมวลสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดทำเป็นสารนิพนธ์ต่อไป

5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ

- 1)ทำให้ทราบถึงกระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านคำทวด หมู่ 8 ตำบลบ้านใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา
- 2)เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยด้านบวกและด้านลบที่เกิดขึ้นในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติและแก้ไขปัญหา
- 3)เพื่อให้ทราบถึงกระบวนการการสร้างเครือข่ายองค์กรเพื่อการเรียนรู้และเกิดความเชื่อมโยงระหว่างภายในหมู่บ้านและตำบล
- 4)เพื่อให้ทราบถึงตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในหมู่บ้านคำทวด หมู่ 8

บทที่ 2

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและหลักวิชาต่าง ๆ ที่ผู้จัดทำสารนิพนธ์ได้นำมาเขียนในบทที่ 2 นี้ เป็นหลักวิชา และเอกสารที่ผู้จัดทำสารนิพนธ์ ได้ประมวลจากแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลอื่น ๆ เพื่อแสดงให้เห็นว่าผู้จัดทำสารนิพนธ์ ได้นำเนื้อหาสาระและหลักวิชาด้านการประเมินที่นำมาใช้ในการประเมินครั้งนี้ มีความถูกต้องและสมเหตุสมผลในหลักวิชาการ ด้านเนื้อหาสาระและประเด็นเทคนิคการประเมินดังกล่าว มีดังนี้

1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1.1 นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นนโยบายของรัฐบาลซึ่งมี พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี เพื่อเป็นการเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมืองในด้านการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม และการแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง

โดยรัฐบาลจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง กองทุน 1 ล้านบาท พร้อมเสริมสร้างและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบ บริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียน ในหมู่บ้านและชุมชนเมืองกันเอง

1.2 หลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ประกอบด้วย

- 1) กระบวนการคัดเลือกคณะกรรมการเป็นไปตามระเบียบกองทุนหมู่บ้าน และวิธีการที่หมู่บ้านและชุมชนเมืองกำหนดไว้
- 2) คุณสมบัติกรรมการตามระเบียบกองทุนหมู่บ้าน
- 3) ความรู้ ประสบการณ์ และความมั่นใจ ในการบริหารกองทุนของคณะกรรมการกองทุน
- 4) มีระเบียบข้อบังคับในการดำเนินงานกองทุน
- 5) การมีส่วนร่วมในการจัดการกองทุน
- 6) สมาชิกมีการปฏิบัติตามระเบียบอย่างครบถ้วน
- 7) มีการเปิดบัญชีเงินฝากของกองทุน

1.3 วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีดังนี้

- 1) เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้าน และชุมชนเมืองสำหรับการลงทุนเพื่อการพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้หรือเพิ่มรายได้ การลดรายจ่าย การบรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วน และสำหรับการนำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิภาพที่ดีแก่ประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชน
- 2) ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารการเงินทุนของตนเอง
- 3) เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมืองในการเรียนรู้การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม เพื่อแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพ และส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 4) กระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานรากของประเทศรวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต
- 5) เสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็ง ทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง

1.4 ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ มีระเบียบที่เกี่ยวข้องดังนี้

- 1) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544
- 2) ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544
(รายละเอียดดูในภาคผนวก ก)

2. แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือก คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านคำทวด

การติดตามสังเกตการณ์คัดเลือก คณะกรรมการจะต้องดำเนินการตามหมวด 7 ว่าด้วยแบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือก คณะกรรมการกองทุน ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

- 1) กระบวนการเลือกคณะกรรมการกองทุนตามข้อ 41 ของระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

- จำนวนครัวเรือนที่เข้าร่วมประชุมจะต้องมีครัวเรือนตามในสี่ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด

- การเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านคำทวด ให้เป็นไปตามมติที่ประชุม

- วันที่เลือกคณะกรรมการกองทุน วันที่ 9 เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2544

2) คุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุนตามข้อ 17 ของระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

(รายละเอียดดูในภาคผนวก ก)

3. แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

แบบประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจัดทำขึ้นเพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองได้ประเมินความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนรวมทั้งให้ข้อมูลรายละเอียดตามความเป็นจริงของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ให้ในการกำหนดนโยบายและแนวทางการพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีความเจริญก้าวหน้าทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคม ดังนี้

1) ข้อมูลทั่วไปของหมู่บ้านและชุมชนเมือง เช่น จำนวนประชากรในหมู่บ้าน, จำนวนครัวเรือน, อาชีพของประชากร, ผลผลิตของประชากร และรายได้เฉลี่ยของประชากร

2) คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เช่น

- จำนวนครัวเรือนที่เข้าร่วมการประชุมเพื่อกำหนดวิธีการเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

- วิธีการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

- วันที่มีการเลือกคณะกรรมการ

- เงินทุนหมู่บ้าน

- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้ร่วมกันประเมินประสิทธิภาพในการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

- รายชื่อของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ผู้ทรงคุณวุฒิ และที่ปรึกษาของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

3) การเตรียมความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

- ระเบียบข้อบังคับสำหรับใช้ในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

- ระเบียบข้อบังคับ มีข้อกำหนดในเรื่องต่อไปนี้แล้วหรือไม่

- วิธีการกำหนดระเบียบข้อบังคับ กำหนดขึ้นโดยใคร

4) ทุนดำเนินการของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

- จำนวนกลุ่ม และองค์กรชุมชนภายในหมู่บ้าน

- ปัจจุบันกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีสมาชิกแล้ว

-จำนวนเงินที่สมาชิกได้เข้ามามีส่วนร่วมกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
ในรูปของการถือหุ้น การออม ค่าธรรมเนียม เงินบริจาค และเงินให้เปล่า

-การเปิดบัญชีเงินฝากกับธนาคารออมสิน หรือ ธกส.

-หมู่บ้านและชุมชนเมือง มีความร่วมมือ หรือเชื่อมโยงในการพัฒนากับหมู่บ้านและชุมชน หรือเครือข่ายอื่นนอกหมู่บ้าน และชุมชนเมืองหรือไม่

5)แนวคิดในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เมื่อได้รับการสนับสนุนเป็นวงเงินไม่เกิน 1 ล้านบาท จากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

-วิธีการในการบริหารเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีการกระจายผลประโยชน์อย่างทั่วถึง

(รายละเอียดดูในภาคผนวก ก)

4. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ระเบียบข้อบังคับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านคำทวด หมู่ 8 สรุปได้ดังนี้

ที่ตั้งของกองทุนหมู่บ้านคำทวดตั้งที่ศาลากลางหมู่บ้านคำทวด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนให้กับสมาชิกกู้ยืมไปเพื่อประกอบอาชีพและมีรายได้เพิ่มขึ้น โดยแหล่งเงินทุนมาจากการจัดสรรงบประมาณของรัฐบาล เพื่อส่งเสริมการออมทรัพย์ให้แก่สมาชิกในหมู่บ้านด้วยวิธีการฝากเงินสะสมหรือเงินรับฝากค่าหุ้น การกู้ยืมเงินสมาชิกต้องสมัครเข้าเป็นสมาชิกของกองทุนหมู่บ้าน ผู้ที่จะกู้เงินจะต้องจัดทำโครงการขอกู้ยื่นต่อคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านโดยคณะกรรมการเป็นผู้พิจารณาเงินกู้ ซึ่งจะปล่อยให้สมาชิกกู้ตั้งแต่ 1,000 บาทถึง 20,000 บาท โดยมีการคิดอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 0.50 บาทต่อเดือน หรือร้อยละ 6 บาทต่อปี

(รายละเอียดดูในภาคผนวก ก)

5. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การพิจารณาเงินกู้ให้กับผู้กู้นั้น คณะกรรมการจะต้องดำเนินการตามหมวด 7 ว่าด้วยการกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งมีสาระสำคัญ ดังนี้

1. คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจอนุมัติเงินกู้รายหนึ่งไม่เกินจำนวน สองหมื่นบาท ในกรณีที่คณะกรรมการกองทุนมีมติเห็นเงินกู้รายใดเกินกว่าที่จำนวนเงินกำหนดไว้ตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการกองทุนเรียกประชุมสมาชิก เพื่อให้สมาชิกพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาด แต่ทั้งนี้การอนุมัติเงินกู้รายหนึ่งต้องไม่เกินจำนวนห้าหมื่นบาท การอนุมัติเงินกู้ถูกเงินให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาตามความเหมาะสมและจำเป็น

2. ในกรณีที่คณะกรรมการกองทุนมีมติอนุมัติเงินกู้ยืม ตามคำขอทั้งหมดหรือบางส่วนให้บันทึกความเห็นในแบบคำขอกู้ยืมเงินตลอดจน เงื่อนไขและรายละเอียดในการอนุมัติเงินกู้ ให้แจ้งผู้ขอกู้และธนาคารรับทราบโดยเร็ว

3. คณะกรรมการกองทุนอาจเรียกหลักประกันเงินกู้ ไม่ว่าจะเป็นบุคคลและทรัพย์สิน ตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กองทุนกำหนด

4. ให้คณะกรรมการกองทุนกำหนดอัตราดอกเบี้ย ดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนเงินฝาก และเงินกู้ที่เป็นอัตราที่แน่นอน ตามความเห็นชอบจากที่ประชุมสมาชิกโดยคำนึงถึง จารีตประเพณี และสภาพเศรษฐกิจและสังคมในหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นหลักและปิดประกาศอัตราดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนดังกล่าวอย่างเปิดเผย

5. การกำหนดระยะเวลาเงินคืนเงินกู้ ให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาตามความเหมาะสมแห่งสัญญาเงินกู้แต่ละราย การชำระคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนให้ผู้ชำระ ให้แล้วเสร็จสิ้นภายในกำหนดระยะเวลาไม่เกิน 1 ปี นับแต่วันที่ทำสัญญาการชำระคืนเงินกู้ ผู้กู้หรือผู้ที่นำเงินไปลงทุนไปมอบให้กับคณะกรรมการกองทุน เพื่อเป็นหลักฐานในการจัดทำบัญชีหรือดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง

6. ในกรณีที่ผู้ผิดสัญญาไม่ชำระเงินต้นคืนพร้อมดอกเบี้ยและค่าตอบแทน ตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้อย่างแน่นอน สำหรับจำนวนเงินที่ขาดส่งหรือค้างชำระ เว้นแต่ผู้กู้ได้รับอนุญาตให้ผ่อนผันการชำระหนี้

7. ในกรณีที่ผู้กู้มิได้ดำเนินการ ตามวัตถุประสงค์ในการขอกู้ยืมเงิน หรือเมื่อหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่า ผู้กู้ นำเงินไปใช้นอกกรอบวัตถุประสงค์โดยปราศจากเหตุผลอันสมควร ให้คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจยกเลิกสัญญาและเรียกคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ย หรือค่าตอบแทนที่ค้างชำระคืนเต็มจำนวนได้โดยทันที ซึ่งที่ประชุมสมาชิกมีมติให้พ้นจากสมาชิกภาพ ตามวรรคสองห้ามมิให้สมัครเข้าเป็นสมาชิกกองทุนเป็นระยะเวลา 2 ปี

กรณีที่ผู้ทำสารนิพนธ์รับผิดชอบในเขตพื้นที่กองทุนหมู่บ้านคำทวด หมู่ที่ 8 ตำบลบ้านใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา นั้นมีเกณฑ์สำหรับพิจารณาเงินกู้ดังนี้

1. โครงการที่เสนอกู้มีความเป็นไปได้ และสามารถชำระเงินกู้ได้ตามกำหนด
2. มีหนังสือยินยอมจากคู่สมรสและผู้ค้ำประกัน 2 คน
3. ต้องเป็นสมาชิกกองทุน
4. อนุมัติเงินตามประเภทอาชีพ

(รายละเอียดดูในภาคผนวก ก)

7. หลักการประเมินโครงการรูปแบบการประเมินแบบซิฟโฟโมเดล (CIPP Model)

การประเมินเป็นกระบวนการของการระบุ หรือกำหนดข้อมูลที่ต้องการ รวมทั้งการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ และสังเคราะห์ให้เกิดสารสนเทศที่มีประโยชน์ เพื่อนำเสนอสำหรับใช้เป็นทางเลือกสำหรับการตัดสินใจโดยมีแนวความคิดพื้นฐาน คือ

ได้จำแนกขั้นตอนของการประเมิน เป็น 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 กำหนด หรือระบุข้อมูลที่ต้องการ

ขั้นตอนที่ 2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์และจัดการสารสนเทศ เพื่อนำเสนอผู้บริหาร

สตีฟฟิลลิป ได้กำหนดประเด็นที่ประเมินออกเป็น 4 ประเภท ซึ่งเป็นที่มาของการกำหนดชื่อของรูปแบบการประเมินว่า รูปแบบการประเมินแบบซิฟโฟ (CIPP Model) ที่มาจากอักษรภาษาอังกฤษตัวแรกของประเด็นที่จะประเมิน ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. การประเมินสถานะแวดล้อม (Context Evaluation : C) เป็นการประเมินก่อนการดำเนินการโครงการ เพื่อพิจารณาหลักการและเหตุผล ความจำเป็นที่ต้องดำเนินโครงการ ประเด็นปัญหา และความเหมาะสมของเป้าหมายโครงการ

2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation : I) เป็นการประเมิน เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของความพอเพียงของทรัพยากร อาทิ จำนวนคน งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ รวมทั้งเทคโนโลยีและแผนการของการดำเนินการโครงการ

3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation : P) เป็นการประเมิน เพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินการ ที่จะใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาแก้ไข ปรับปรุง ให้การดำเนินการช่วงต่อไปมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยมีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานทุกขั้นตอน

4. การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น (Product Evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับจุดประสงค์ของโครงการ รวมทั้งการพิจารณาในประเด็นของการยุบ เลิก ขยาย หรือปรับเปลี่ยนโครงการ

นอกจากนี้ได้นำเสนอประเภทของการตัดสินใจที่สอดคล้องกับประเด็นที่ประเมิน ดังนี้

1. การตัดสินใจเพื่อการวางแผน (Planing Decision) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินสภาพแวดล้อมที่ได้นำไปใช้ในการกำหนดจุดประสงค์ของโครงการให้สอดคล้องกับแผนการดำเนินการ

2. การตัดสินใจเพื่อกำหนดโครงสร้างของโครงการ (Structuring Decision) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากปัจจัยเบื้องต้น ที่ได้นำไปใช้ในการกำหนดโครงสร้างของแผนงาน และขั้นตอนของการดำเนินการของโครงการ

3. การตัดสินใจเพื่อนำโครงการไปปฏิบัติ (Implementing Decision) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินกระบวนการ เพื่อพิจารณาควบคุมการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนและปรับปรุงแก้ไขการดำเนินการให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด

4. การตัดสินใจเพื่อทบทวนโครงการ (Recycling Decision) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินผลที่เกิดขึ้น เพื่อพิจารณาการยุติ ถ้มเลิก หรือปรับขยายโครงการที่จะนำไปใช้ในโอกาสต่อไป (ชุดวิชาการประเมินเพื่อการพัฒนา หน้า 89-91)

8. การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ตามที่รัฐบาลมีนโยบายเร่งด่วนในการจัดกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยมีปรัชญาในการสร้างจิตสำนึกความเป็นชุมชนและท้องถิ่น โดยชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคตและจัดการหมู่บ้านและชุมชนให้เป็นคุณค่าและภูมิปัญญาของตนเอง มีการเกื้อกูลผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้านและชุมชน เชื่อมโยงกระบวนการเรียนรู้ระหว่างประชาชนโดยพื้นฐาน และเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง สำหรับกองทุนเพื่อการพัฒนาอาชีพ สร้างรายได้ ลดรายจ่าย และบรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วนอื่นทั้งเพื่อให้ท้องถิ่นมีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินกองทุนของตนเอง เพื่อสร้างศักยภาพในการเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองสู่การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน อีกทั้งเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากประเทศรวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต

จากความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่ได้จัดตั้งกองทุนแล้วเสร็จ และได้รับการอนุมัติให้ตั้งกองทุนรับการจัดสรรโอนเงินเข้ากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแล้วหรือที่ชุมชนที่ยังไม่ได้รับการอนุมัติก็ตาม การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ และพัฒนากองทุนไปสู่ความเข้มแข็งด้านสังคมและเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน เป็นภารกิจที่ต้องมีการดำเนินการ สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จึงเห็นสมควรให้มีการสนับสนุนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยกำหนดให้นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง รวมทั้งก่อให้เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้แก่ผู้จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ซึ่งเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจระดับล่างอีกทางหนึ่ง และส่งเสริมบัณฑิตที่ต้องการพัฒนามีโอกาสกระทำได้อีกทั้งบัณฑิตได้มีการยกระดับการศึกษาควบคู่กับการปฏิบัติงานในพื้นที่ สมควรให้สถาบันการศึกษาทั้งในส่วนของกระทรวงศึกษาธิการ และทบวงมหาวิทยาลัย จัดทำหลักสูตร โดยเนื้อหาหลักสูตรจะมุ่งเน้นเกี่ยวกับการบริหารจัดการ การเงิน บัญชี การจัดทำโครงการ การวิเคราะห์โครงการ การวิจัยและการประเมินผลโครงการ การออกแบบผลิตภัณฑ์และการตลาด รวมทั้งการเรียนรู้ชุมชน การประเมินผลและการพัฒนาชุมชนที่ใช้การวิจัยเป็นเครื่องมือ และ ผู้จบหลักสูตรจะได้รับ “ประกาศนียบัตรบัณฑิต” ซึ่งเป็นการประเมินบัณฑิตดังกล่าวทางนี้

การบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องสร้างความรู้ การบริหารจัดการที่โปร่งใส การดำเนินงานเน้นสนับสนุนและช่วยแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนมากกว่ายึดกฎระเบียบตายตัว จึงต้องแก้ไขระเบียบที่ไม่สอดคล้องกับการปฏิบัติจริง การติดตามช่วยแก้ไขปัญหาแก่ชาวบ้าน การเสริมสร้างความเข้มแข็งแก่คณะกรรมการกองทุน การพัฒนาตัวชี้วัดการบริหารแบบโปร่งใส เพื่อให้คณะกรรมการกองทุน ทุกระดับมีแนวทางพัฒนากลไกให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และการร่วมมือกับภาครัฐ ประชาคมทุกระดับ ร่วมเป็นกลไก ตรวจสอบให้กองทุนผ่านบาทบริหารได้มีประสิทธิภาพเพื่อประชาชนจริงๆ

ในส่วนคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชน ทำอย่างไรจะมีการช่วยเสริมสร้างศักยภาพความเข้มแข็งในการเป็นผู้นำให้มากขึ้น ด้วยการร่วมกันวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และข้อจำกัดต่างๆ จากนั้นก็จัดกระบวนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับแต่ละกลุ่มคน เช่น เรื่องการวิเคราะห์ กิจกรรมที่แก้ปัญหาได้จริง การทำธุรกิจชุมชนเน้นเรื่องตลาด การเขียนโครงการและการวางแผนแบบมีส่วนร่วม การบริหารจัดการแบบโปร่งใสตรวจสอบได้ การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งแบบสันติวิธี การประชุมชาวบ้านแบบสร้างสรรค์เป็นต้น

9. เอกสารที่เกี่ยวข้องอื่นๆ

บทความจากหนังสือพิมพ์มติชนรายวันฉบับวันพฤหัสบดีที่ 31 มกราคม 2545

สำหรับข้อเสนอแนะกรรมการกองทุนเป็นห่วงเรื่องการจัดทำบัญชี อาจเกิดการผิดพลาดได้เพราะรูปแบบและวิธีการลงบัญชีค่อนข้างมาก มีหลายช่อง ไม่เหมือนกับบัญชีเงินกองทุนที่มีอยู่แล้วอยากจะทำให้มีการปรับรูปแบบวิธีการให้ง่ายต่อชาวบ้านที่ไม่ได้เรียนหนังสือมาก เพราะส่วนใหญ่จะจบการศึกษาแค่ ป.4 พร้อมกันนี้น่าจะเป็นของชาวบ้านที่คิดเองเหมือนกับบัญชีของกลุ่มออมทรัพย์ที่ทำอยู่ และไม่น่าจะต้องใช้ระบบบัญชีของกรมบัญชีกลางที่สำคัญการกำหนดแนวทางของกองทุนขัดแย้งกับการปฏิบัติจริง โดยการบอกให้ชาวบ้านคิดเอง ทำเอง แต่มีหลายอย่างที่กำหนดให้ชาวบ้านทำ ดังนั้น อยากให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้การสนับสนุนโดยจัดให้มีการประชุมหมู่บ้านที่ดำเนินการแล้ว มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ

เนื้อหาสำคัญของบทที่ 3 ผู้จัดทำสารนิพนธ์จะนำเสนอรายละเอียดวิธีการดำเนินการประเมินโครงการ เนื้อหาหลัก ซึ่งประกอบด้วยหัวข้อย่อยดังนี้ (1) วิธีการประเมินโครงการ (2) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง (3) ตัวแปรและตัวชี้วัด (4) เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน (5) การเก็บรวบรวมข้อมูล (6) การวิเคราะห์ข้อมูล รายละเอียดของหัวข้อย่อยแต่ละข้อปรากฏอย่างละเอียดดังต่อไปนี้

1. วิธีการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ครั้งนี้เป็นการประเมินโครงการเชิงระบบ (System Approach) ซึ่งมีนักวิชาการหลายคนได้สร้างระบบแบบจำลองเพื่อใช้ในการประเมิน ได้แก่ Scriven, Stake และ Stufflebeam ซึ่งจะได้อธิบายโดยละเอียดดังนี้

แนวคิดและรูปแบบการประเมินของสคริฟเวน (Scriven's Evaluation Ideologies and Model) คือรูปแบบการประเมินที่ผสมผสานแนวคิดของไทเลอร์และครอนบาคเข้าด้วยกัน ซึ่งจำแนกการประเมินออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1) การประเมินยึดเป้าหมายเป็นหลัก ซึ่งจะเป็นการประเมินระหว่างดำเนินการและการประเมินผล

2) การประเมินที่ไม่ยึดเป้าหมายเป็นหลัก เป็นการประเมินที่ไม่ได้มุ่งเน้นเฉพาะผลผลิตที่เกิดขึ้นแต่จะนำผลกระทบอื่นๆ มาร่วมพิจารณาในการตัดสินใจคุณค่า

นอกจากนี้สคริฟเวนได้จำแนกการประเมินตามสิ่งที่ประเมินออกคือ การประเมินคุณค่าภายในเป็นการประเมินคุณค่าสิ่งที่เกี่ยวข้องกับโครงการ และการประเมินความคุ้มค่าเป็นการประเมินในส่วนที่ผลของการดำเนินโครงการที่มีต่อผู้รับบริการจากโครงการ

แนวคิดและรูปแบบการประเมินของสแตค (Stake's Concepts and Model of Evaluation) ได้กล่าวถึงการประเมินคือ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลายแล้วนำมาจัดให้เป็นระบบที่มีความหมายในการประเมินซึ่งแบ่งออกเป็น 2 มติคือ

1) มติที่เป็นสิ่งนำ การปฏิบัติและผลผลิต

2) มติที่เป็นส่วนการบรรยายสภาพที่เกิดขึ้นจริงที่สามารถสังเกตได้และการตัดสินใจเชิงปริมาณ

แนวคิดและรูปแบบการประเมินของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam's CIPP Model) ได้กำหนดการประเมินออกเป็น 4 ประเภท และได้ประยุกต์ใช้กับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ของบ้านคำทวดทั้งระดับหมู่บ้านและระดับรายบุคคล (ผู้รู้)

1) การประเมินสภาพแวดล้อม เป็นการประเมินก่อนการดำเนินโครงการคือ การประเมินสภาพทั่วไปของหน่วยระบบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

2) การประเมินปัจจัยเบื้องต้น เป็นการประเมินเพื่อพิจารณาความเหมาะสมขอความพอเพียงของทรัพยากรคือ การประเมินปัจจัยนำเข้าทั้งหมดของหน่วยระบบการบริหารจัดการและของหน่วยระบบกิจการของผู้รู้

3) การประเมินกระบวนการ เป็นการประเมินการเพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินการคือ การประเมินกระบวนการของทั้งสองหน่วยระบบคือ หน่วยระบบบริหารจัดการกองทุนและหน่วยระบบกิจการของผู้รู้

4) การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น เป็นการประเมินผลผลิตทั้งหมดที่เกิดขึ้นในหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้รู้และหน่วยระบบการดำเนินการของผู้รู้แต่ละราย

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร (population) ที่ใช้ในการวิจัย หมายถึง กลุ่มทั้งหมดของสิ่งที่ต้องการศึกษาวิจัยซึ่งอาจจะเป็นสิ่งมีชีวิตหรือเป็นสิ่งไม่มีชีวิตก็ได้ซึ่งในการประเมินโครงการเพิ่มประสิทธิภาพบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านที่ผู้ทำสารนิพนธ์อยู่นั้นก็คือ จำนวนประชากรที่มีทั้งเพศหญิงและเพศชายที่อาศัยอยู่ในบ้านคำทวด ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 936 คน แยกเป็นชายจำนวน 454 คน และหญิง 482 คน โดยมีจำนวนบ้านทั้งหมด 246 หลังคาเรือน โดยแบ่งออกเป็น

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน จำนวน 9 คน

สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน จำนวน 259 คน

ชาวบ้านทั่วไปที่ไม่ได้เป็นสมาชิก จำนวน 668 คน

การกำหนดกลุ่มตัวอย่างจะใช้ร้อยละ 20 ของประชากร ตามหลักการประเมินเพื่อการพัฒนา

3. ตัวแปรและตัวชี้วัด

ในการประเมินโครงการเพิ่มประสิทธิภาพบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านคำทวด ผู้ทำสารนิพนธ์แบ่งตัวแปรและตัวชี้วัดโดยยึดหน่วยระบบในการวิเคราะห์ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

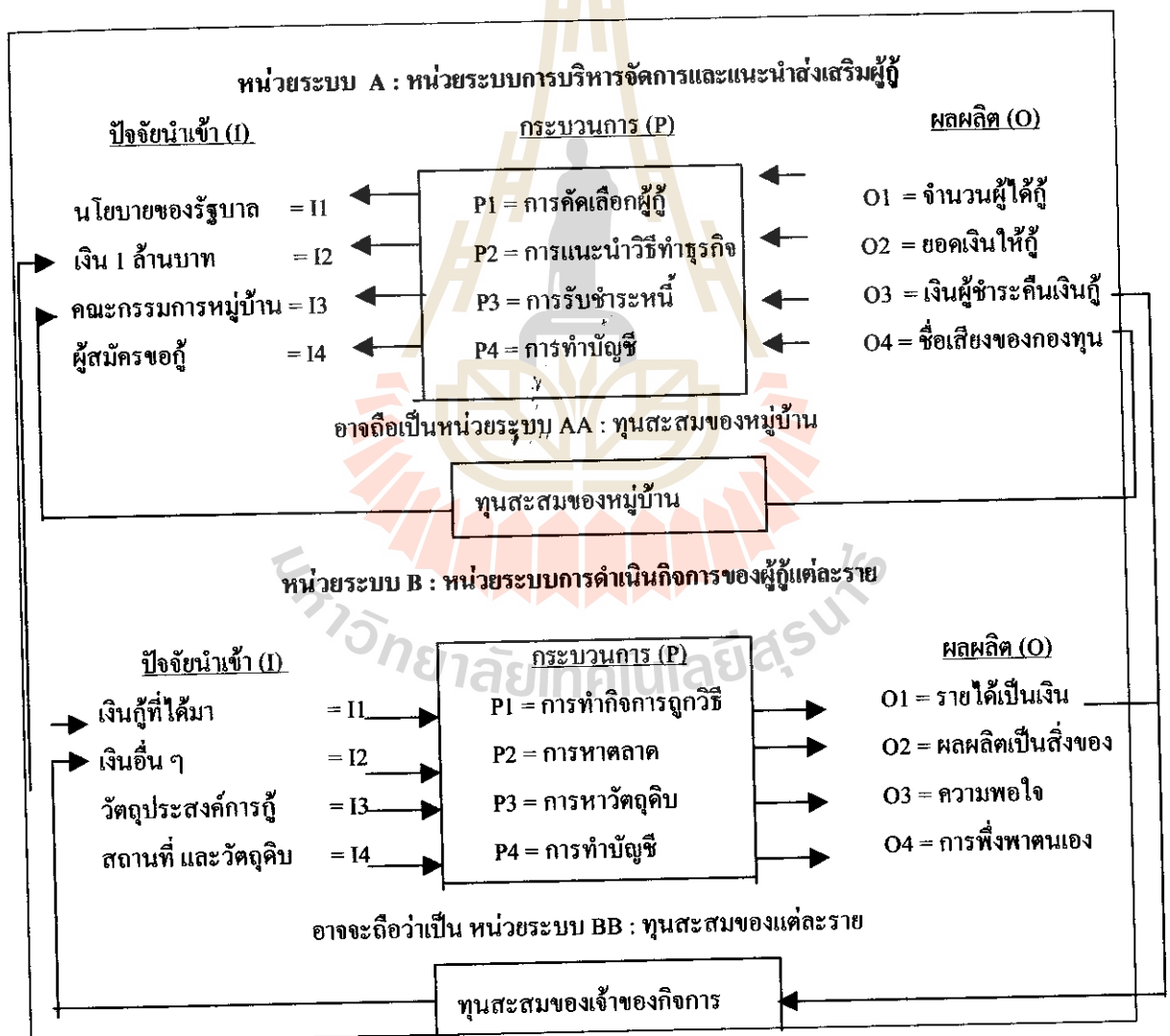
โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ประกอบด้วย 2 หน่วยระบบ ดังนี้คือ

1. หน่วยระบบ A คือ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้รู้

2. หน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินการของผู้ดูแลราย

ตัวชีวิตที่จะประเมิน โครงการเพิ่มประสิทธิภาพบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านคำ
หวด แต่ละระบบประกอบไปด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ตัวชีวิตบริบท ตัวชีวิตปัจจัยนำเข้า ตัวชีวิต
กระบวนการ ตัวชีวิตผลผลิต ดังแผนภูมิต่อไปนี้

แผนภาพแสดงองค์ประกอบภายในของกองทุนหมู่บ้านในรูปของ “ชีพพีโมเดล”

ตัวชี้วัดของหน่วยระบบ A

1. การประเมินสถานะแวดล้อมหรือการประเมินบริบทดังนี้
 - 1) ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน
 - 2) เศรษฐกิจและสังคมทั้งหมู่บ้าน
 - 3) วัฒนธรรมประเพณี
 - 4) โครงสร้างพื้นฐานและทรัพยากรธรรมชาติ
 - 5) ผู้นำชุมชน การรวมกลุ่มของชาวบ้าน
 - 6) ความเข้มแข็งของชุมชน
2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้นหรือปัจจัยนำเข้ามีรายละเอียดดังนี้
 - 1) นโยบายระเบียบแนวทางปฏิบัติ
 - 2) อนุกรรมการระดับอำเภอที่เกี่ยวข้อง
 - 3) คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
 - 4) การเตรียมความพร้อมแก่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชาวบ้าน
 - 5) เงินกองทุน 1 ล้านบาท
 - 6) บัณฑิตกองทุน
 - 7) จำนวนเงินกู้
3. การประเมินกระบวนการมีรายละเอียดดังนี้
 - 1) การจัดทำระเบียบกองทุน
 - 2) การจัดทำเอกสารขอขึ้นทะเบียนกองทุน
 - 3) ระบบบัญชีกองทุน
 - 4) กิจกรรมเกี่ยวกับสมาชิกกองทุน
 - การรับสมัครสมาชิก
 - การฟื้นฟูสภาพการเป็นสมาชิก
 - ประเภทสมาชิก
 - การทำทะเบียนสมาชิก
 - 5) กิจกรรมเกี่ยวกับการกู้เงินกองทุนหมู่บ้าน
 - ขั้นตอนการขอกู้
 - การคัดเลือกผู้กู้
 - การโอนเงินให้ผู้กู้
 - การรับชำระหนี้

- 6) การส่งเสริมการใช้เงินกู้
- 7) การแนะนำวิธีการทำธุรกิจ
- 8) การจัดสรรผลประโยชน์

5. การประเมินผลมีรายละเอียดดังนี้

- 1) จำนวนสมาชิกกองทุน
- 2) จำนวนผู้ได้เงินกู้
- 3) ยอดเงินที่ให้กู้
- 4) จำนวนเงินผู้ชำระคืนตามกำหนด
- 5) ยอดเงินที่มีการชำระคืน
- 6) การใช้เงินตามวัตถุประสงค์
- 7) ทักษะของชุมชนต่อกองทุน
- 8) การเรียนรู้การพึ่งพาตัวเอง
- 9) ความเข้มแข็งของชุมชนที่เกิดจากกองทุนหมู่บ้าน

ตัวชี้วัดของหน่วยระบบ B

1. ตัวชี้วัดบริบท

- 1) อาชีพเดิม
- 2) สมาชิกในชุมชน
- 3) สภาพการอยู่อาศัย
- 4) รายได้ของครัวเรือน
- 5) หนี้สินของครอบครัวก่อนกู้เงินกองทุน

2. ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้า

- 1) จำนวนเงินกู้ที่ได้รับอนุมัติ
- 2) วัตถุประสงค์การกู้เงินตามโครงการ
- 3) สถานที่ วัสดุอุปกรณ์ และวัตถุดิบในการประกอบอาชีพ
- 4) ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ
- 6) จำนวนแรงงาน

3. ตัวชี้วัดกระบวนการ

- 1) การใช้จ่ายเงินกู้
- 2) การหาความรู้เพิ่มเติม
- 3) การหาตลาด
- 4) การทำบัญชี

4. ตัวชี้วัดผลผลิต

- 1) ผลที่ได้ตามวัตถุประสงค์ของการกู้
- 2) ผลการใช้เงินกู้ตามวัตถุประสงค์โครงการ

4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน

ในการประเมินโครงการเพิ่มประสิทธิภาพบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านคำทวด ผู้ทำสารนิพนธ์ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. การสัมภาษณ์และเจาะลึก (Depth Interview) เป็นการสัมภาษณ์ที่ต้องการความจริงจากผู้ให้สัมภาษณ์ให้มากที่สุด โดยกระตุ้นให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้แสดงความรู้สึก หรืออาจจะแสดงความเห็นใจทำให้ผู้ให้สัมภาษณ์แสดงความรู้สึกส่วนบุคคลมากขึ้น เป็นการสัมภาษณ์ตามหน่วยระบบ B คือการสัมภาษณ์ผู้รู้เป็นรายบุคคล เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ตาม บร. 11

2. การสังเกต (Observation) เป็นวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยผู้ทำสารนิพนธ์เข้าร่วมสังเกตพฤติกรรมของกลุ่มเป้าหมายตามโครงสร้างของพฤติกรรมที่ต้องการสังเกตโดยที่กลุ่มเป้าหมายไม่รู้ตัว จะทำให้ได้ข้อมูลที่สอดคล้องกับความเป็นจริงที่ต้องการ แยกได้เป็น

2.1 การสังเกตโดยเข้ามีส่วนร่วมในชุมชน เป็นวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ผู้ประเมินเข้าร่วมเป็นสมาชิกคนหนึ่งของกลุ่มเป้าหมาย แล้วดำเนินการเก็บข้อมูล (ตาม บร. 11) โดยที่กลุ่มเป้าหมายรับทราบว่าตนเองกำลังถูกเก็บรวบรวมข้อมูล การกระทำดังกล่าวจะช่วยให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจน

2.2 การสังเกตโดยบุคคลภายนอก ผู้ทำสารนิพนธ์เป็นผู้สังเกตการณ์โดยไม่ให้ผู้ถูกสังเกตรู้สึกว่าคุณถูกสังเกต เช่นการสังเกตการประกอบอาชีพของผู้ในแต่ละราย และบันทึกข้อมูลได้ทันที โดยใช้เครื่องมือแต่ละชนิดในการประเมิน

3. ศึกษาและรวบรวมข้อมูลที่ได้จัดเก็บไว้แล้ว คือ ข้อมูลมือสอง (Secondary Data) ได้แก่

1. กชช 2 ค
2. จปฐ.

3. เอกสารบรรยายสรุปข้อมูลหมู่บ้าน
4. แผนที่หมู่บ้าน
5. แผนพัฒนา 5 ปี และรายปี

4. **เวทีประชาคมตำบล** เป็นเวทีสะท้อนความคิดเห็นและแนวทางในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นของกองทุน โดยประธานกองทุนและคณะกรรมการกองทุน ร่วมกันประชุมปรึกษาหารือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันภายในตำบล

โดยใช้แบบรายงานบร.ต่างๆในการจัดเก็บข้อมูล การประเมินโครงการเพิ่มประสิทธิภาพบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านคำทวด โดยมีรายละเอียดดังนี้

- บร. 1 แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนในบ้าน
- บร. 2 แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน
- บร. 3 แบบรายงานความรู้ความเข้าใจและทัศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้าน
- บร. 4 แบบรายงานการปฏิบัติงานรายเดือน
- บร. 5 แบบแบบรายงานผลการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- บร. 6 แบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- บร. 7 แบบรายงานผลการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนใน

ทัศนะของประชาชน

- บร. 8 โครงการเศรษฐกิจชุมชนหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์
- บร. 9 แบบบันทึกการสัมภาษณ์
- บร. 10 แบบสรุปบทเรียนชุมชนหมู่บ้าน
- บร. 11 แบบศึกษาเจาะลึกกรณีของสมาชิกผู้กู้เงินกองทุน
- บร. 12 แบบการวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทชุมชน

5. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูล (Data) หมายถึง ข้อเท็จจริงที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้จากกลุ่มเป้าหมายหรือเอกสาร หรือหลักฐานที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาใช้ตอบคำถามของในประเด็นที่ต้องการประเมินแหล่งข้อมูล

แหล่งข้อมูล หมายถึง แหล่งที่เก็บรวบรวมข้อมูล ที่เป็นกลุ่มเป้าหมายที่เป็นคน เอกสาร วัตถุ หรือสถานการณ์ ที่สามารถให้ข้อมูลตามตัวชี้วัดที่กำหนด เพื่อให้ตอบประเด็นคำถาม โดยจะต้องมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ของโครงการนั้นๆ และในการศึกษาการประเมินโครงการครั้งนี้ มีการจำแนกข้อมูล ดังต่อไปนี้

1. แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นแหล่งข้อมูลที่สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลได้ตรงจากกลุ่มเป้าหมายด้วยตนเอง เช่น การไปสัมภาษณ์ชาวบ้านเกี่ยวกับเรื่องบร.1 – บร.12 การจัดเวทีชาวบ้าน การจัดประชาคม การมีส่วนร่วมในการพัฒนากับชาวบ้าน แล้วนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาวิเคราะห์ทางด้านสถิติ ได้หลายวิธี เช่น รายได้ของชาวบ้าน จำนวนสมาชิกภายในหมู่บ้าน อาชีพของชาวบ้าน เป็นต้น

2. แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นแหล่งข้อมูลที่สามารถเลือกใช้ข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่มีผู้เก็บรวบรวมและสรุปไว้แล้ว อาทิ เอกสารหลักฐาน บันทึกต่างๆ สิ่งจำเป็นขั้นพื้นฐาน ซึ่งการนำข้อมูลมาจากแหล่งข้อมูลนี้มาใช้จะต้องมีการตรวจสอบความถูกต้องและมีความเชื่อมั่นของข้อมูล ที่จะสามารถตอบคำถามได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น เราได้ข้อมูลจากชาวบ้านในเรื่องจำนวนประชากรภายในหมู่บ้านว่ามีเท่าไร แบ่งเป็นเพศชาย และเพศหญิง

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล (Analysis of Data) เป็นกระบวนการนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาจัดกระทำให้เป็นระบบ ระเบียบ เพื่อสะดวก รวดเร็ว และง่ายต่อการทำความเข้าใจ แปลความ และสรุปความแล้วนำมาดำเนินการวิเคราะห์

1.การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ เป็นกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลที่อยู่ในลักษณะของตัวเลขแล้วสรุปผลโดยใช้ค่าสถิติไปใช้ตอบในคำถามของประเด็นที่ต้องการ

2.การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ เป็นกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลที่อยู่ในลักษณะของข้อความที่เขียนบรรยายความคิดเห็นในประเด็นที่กำหนดให้ แล้วสรุปผลโดยการประมวลความคิดเห็นเป็นข้อความที่จะนำไปใช้อธิบายในประเด็นที่ต้องการ

บทที่ 4

ผลการติดตามการประเมินโครงการ

จากผลการศึกษาและประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านตามกรอบทฤษฎีซีพีโมเดล (CIPP Model) ทำให้ผู้ศึกษาได้ทราบผลการประเมินบริบทชุมชน ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม ผลการประเมินผลเทคนิคทำธุรกิจของผู้กู้ และผลอื่นๆที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง นอกจากนั้นทำให้ผู้ศึกษาสามารถสรุปผลตามวัตถุประสงค์การประเมินโครงการ โดยเรียงลำดับตามหัวข้อที่ได้กล่าวมาดังต่อไปนี้

1. ผลการประเมินบริบทชุมชน

บริบทระดับประเทศ

ความยากจนของประเทศ

เมื่อพิจารณาถึงภาวะความยากจนโดยอาศัยเกณฑ์เส้นความยากจน พบว่า ความยากจนมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง โดยในปี พ.ศ.2531 สัดส่วนคนจนอยู่ในระดับร้อยละ 32.6 และลดลงเหลือร้อยละ 23.2 ในปี พ.ศ.2535 และเหลือเพียงร้อยละ 11.4 ในปี พ.ศ.2539 แต่เมื่อเกิดวิกฤตเศรษฐกิจในปี พ.ศ.2540 มีผลทำให้สัดส่วนคนจนเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 13.0 ในปี พ.ศ.2541 และร้อยละ 15.9 ในปี พ.ศ.2542 อย่างไรก็ตามความยากจนเริ่มจะน้อยลงในปี พ.ศ.2543 เป็นต้นมา โดยสัดส่วนความยากจนลดลงเหลือ 14.2 ในปี พ.ศ.2543 และร้อยละ 13.0 ในปี พ.ศ.2544 หรือลดลงจากจำนวน 9.9 ล้านคนในปี พ.ศ.2542 เหลือ 8.2 ล้านคนในปี พ.ศ.2544 หรือลดลง 1.7 ล้านคนในช่วง 2 ปีที่ผ่านมา

นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม(SMEs)

ในปัจจุบันนี้ได้ทั้งภาครัฐและเอกชนได้มีการส่งเสริมอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อมในด้านการสนับสนุนให้มีการประกอบอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม มีการปล่อยให้มีการกู้ยืมเงินเพื่อนำไปใช้เป็นทุนประกอบการ รวมทั้งมีการให้คำปรึกษาแนะนำวิธีการประกอบอาชีพด้วย รวมทั้งมีโครงการให้ความช่วยเหลือแก่ลูกหนี้ที่เป็น NPL ด้วย

ภาวะการณ์ขาดดุลการค้าระหว่างประเทศ

มูลค่าการส่งออกของสินค้าลดลงจากปี 2543 เนื่องจากอุปสงค์ของประเทศลดลง ตามการชะลอตัวของเศรษฐกิจโลก เช่น สหรัฐอเมริกา และญี่ปุ่น ซึ่งเป็นตลาดสำคัญของประเทศไทยคิดเป็นมูลค่าประมาณร้อยละ 35 ของมูลค่าสินค้าส่งออกทั้งหมด เมื่อนำมาเทียบกับการนำเข้า

สินค้าจากต่างประเทศแล้ว อุปสงค์ในประเทศที่มีการอ่อนตัวลงประกอบกับมูลค่าการส่งออกลดลงมากทำให้มูลค่าการนำเข้าเมื่อเทียบกับปีก่อนลดลงตามไปด้วย

นอกจากนั้นอัตราการค้า (Terms of Trade) ที่ลดลงจากปี พ.ศ.2543 เป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ดุลการค้าลดลงอย่างต่อเนื่องในปี พ.ศ.2544 นอกเหนือจากภาวะเศรษฐกิจโลกที่ชะลอตัว

แม้ว่าการส่งออกที่ลดลงส่งผลให้เกิดดุลบัญชีเดินสะพัดลดลงจาก 9,400 ล้านดอลลาร์สหรัฐอเมริกานปี 2543 เป็น 6,200 ล้านดอลลาร์สหรัฐอเมริกานปี 2544 แต่ดุลการชำระเงินในปี 2544 เกินดุลถึง 1,300 ล้านดอลลาร์สหรัฐอเมริกานปีเทียบกับที่ขาดดุล 1,600 ล้านดอลลาร์สหรัฐอเมริกานปี 2543 โดยการเกินดุลการชำระเงินเป็นผลจากการไหลออกของเงินที่ลดลงมาก โดยเฉพาะการชำระหนี้ต่างประเทศของภาคเอกชน

ความอ่อนไหวด้านต่างประเทศของเศรษฐกิจไทยได้ลดลงตามลำดับ โดยยอดหนี้ต่างประเทศของไทย ณ สิ้นปี 2544 ลดลงเหลือประมาณ 69,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐอเมริกานปี จาก 79,700 ล้านดอลลาร์สหรัฐอเมริกานปี 2543 โดยกว่าร้อยละ 80 ของหนี้ต่างประเทศทั้งหมดเป็นหนี้ระยะยาว นอกจากนี้ ฐานะทุนสำรองระหว่างประเทศเพิ่มสูงขึ้น แม้ว่าธนาคารแห่งประเทศไทยได้ชำระหนี้ที่กู้ยืมตามโครงการช่วยเหลือของกองทุนการเงินระหว่างประเทศมาโดยต่อเนื่อง

สภาพแวดล้อมของประเทศไทย

การพัฒนาประเทศในรอบสิบปีที่ผ่านมา ก่อให้เกิดปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อม ซึ่งนับวันจะทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น การบริหารและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อมจึงมีความยุ่งยากและสลับซับซ้อนตามไปด้วย เนื่องจากผลกระทบต่อเนื่องจากการสูญเสียอย่างเป็นลูกโซ่

ช่วงระยะเวลาก่อนปี พ.ศ.2518 สภาพแวดล้อมของประเทศไทยเสื่อมโทรมลงเนื่องจากปัญหาการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและปัญหามลพิษต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเน่าเสียของแม่น้ำลำคลองซึ่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศอย่างรุนแรง ทำให้มีการจัดตั้งองค์การที่รับผิดชอบด้านสิ่งแวดล้อมขึ้นในประเทศไทย

ความเดือดร้อนและการเป็นหนี้ของประชาชน

ในปัจจุบันความเดือดร้อนของประชาชน คือ การไม่มีงานทำ อาจจะเนื่องจากหลายสาเหตุ มีทั้งสาเหตุจากการเลิกงาน ไม่ยอมทำงานที่ลำบาก เป็นต้น นอกจากการไม่มีงานทำแล้ว ความเดือดร้อนของประชาชนมีสาเหตุมาจากการขาดสาธารณูปโภคครบถ้วน อันเนื่องมาจากภาครัฐรวมถึงเอกชนด้วย ก่อให้เกิดการกู้ยืมหนี้สินมาเพื่อหาสิ่งที่สามารถอำนวยความสะดวกให้แก่ชีวิตได้ บางทีการกู้หนี้ยืมสินก็อาจจะมีการนำเอาสิ่งของไม่ว่าจะเป็นที่ดินหรือบ้านเรือนไปจำนองเอาไว้ และเมื่อถึงกำหนดการไถ่ถอนหรือชำระหนี้ก็ไม่สามารถทำตามสัญญาได้ ทำให้ที่ดินหรือว่าบ้าน

เรือนรวมทั้งไร่ นาถูกยึดไป ก็จะเกิดปัญหาการไม่มีที่ทำมาหากินขึ้นมาอีก ทางภาครัฐจึงได้พยายามแก้ปัญหาให้แก่ชาวบ้าน โดยการส่งบุคลากรลงไปให้คำแนะนำแก่ชาวบ้านเหล่านั้นเพื่อให้เกิดการแก้ปัญหาได้ในระดับหนึ่ง

บรรยากาศความอ่อนแอในท้องถิ่นสังคมชนบท

เนื่องจากในสังคมชนบทจะประกอบอาชีพทางเกษตรกรรมเป็นหลัก และแทบจะทุกคนมีระดับการศึกษาต่ำมาก ทำให้เกิดปัญหาการเรียนรู้น้อย เกิดปัญหาการขาดที่ดินทำกินด้วย เกิดปัญหารายได้น้อยไม่พอกับรายจ่าย เป็นสาเหตุที่ก่อให้เกิดการย้ายถิ่นฐานเพื่อไปประกอบอาชีพใหม่ที่ดีกว่าเก่า นอกจากนี้ยังได้เกิดปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดอีกด้วย

ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ

สังคมไทยมีความเกี่ยวข้องกับอารยธรรมตะวันตกเป็นอย่างมาก อิทธิพลของสังคมตะวันตกขณะนี้เด่นมากในสังคมไทย มีอิทธิพลมาก ปัจจุบันนี้ความนิยมตามฝรั่ง ตามวัฒนธรรมตะวันตกมีให้เห็นกันทั่วไป ตัวอย่างเช่น ถ้าประเทศสหรัฐผลิตสิ่งของเครื่องใช้ฟุ่มเฟือยอะไรขึ้นมา เพียงชั่วระยะเวลาเดียวประเทศไทยก็จะมีสิ่งของนั้นวางขายกันแทบจะทันที โดยคนไทยที่ได้ซื้อของชิ้นนั้นต่างก็คิดว่ามันคือสิ่งโก้เก๋ที่สมควรจะเลียนแบบ คนไทยส่วนมากพยายามเดินตามวัฒนธรรมตะวันตกทุกอย่างโดยลืมนึกถึงความเป็นจริงและความเป็นอยู่ของสังคมไทย

เมื่อพิจารณาถึงตัวเลขการส่งออกและนำเข้าสินค้าต่าง ๆ นั้น แล้วจะเห็นว่าตัวเลขของการส่งออกและการนำเข้าที่เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ แต่ประมาณตัวเลขทั้งสองตัวนั้นจะมีความแตกต่างกันมากขึ้นเรื่อยๆ โดยการเพิ่มขึ้นของอัตราการนำเข้าสินค้าจากต่างประเทศจะมีประมาณที่มากกว่า ประมาณการส่งออกสินค้าออกไปต่างประเทศ นั่นก็หมายความว่าสินค้าจากต่างประเทศกำลังเป็นที่นิยมมากกว่าสินค้าที่ผลิตในประเทศนั่นเอง

บริบทระดับท้องถิ่น

ประวัติศาสตร์ความเป็นมาของหมู่บ้านคำทวด จากการที่ได้ไปสอบถามผู้เฒ่าผู้แก่ภายในหมู่บ้านให้เล่าถึงประวัติความเป็นมาโดยการพูดคุยของคุณยายทองฮ้อน ศักดิ์คำปัง อายุ 89 ปี ท่านเล่าว่าบ้านคำทวดมีพวกลาวอยู่เป็นส่วนใหญ่เป็นลาวเวียงจันทน์ โดยมี ตาคำ และ ยายทวดอพยพมาจากข้าศึกโงมดีลาวเวียงจันทน์แตก พวกกันหลบหนีภัยมาตั้งถิ่นฐานในหมู่บ้านและได้อาศัยกินแบบสามัคคีระชาจนกระทั่งมีลูกมีหลานเต็มบ้าน จนลูกหลานเรียกตาคำและยายทวด จึงเป็นเหตุให้ตั้งชื่อหมู่บ้านคำทวด เริ่มก่อตั้งในปี พ.ศ.2423 หรือประมาณ 121 ปีมาแล้ว

การตั้งถิ่นฐานของหมู่บ้านคำทวด เริ่มก่อตั้งมาประมาณ 121 ปีมาแล้ว คนกลุ่มแรกที่มาเริ่มก่อตั้งหมู่บ้านคือ บรรดาปู่ย่าตายาย หรือ คนเฒ่าคนแก่สมัยก่อนพากันเข้ามาตั้งรกรากทำมาหากินมาจากลาวเวียงจันทน์ ซึ่งลักษณะการตั้งถิ่นฐานหรือการก่อสร้างบ้านเรือนส่วนใหญ่ของคนในหมู่บ้าน

บ้านจะก่อสร้างบ้านไม้ แบบใต้ถุนสูงไว้สำหรับนั่งเล่นอากาศถ่ายเทได้สะดวกและไว้สำหรับผูกอยู่เลี้ยงลูกเลี้ยงหลานหมู่บ้านคำทวดมีพื้นที่ทั้งหมด 930 ไร่

การขยายตัวของประชากรในหมู่บ้านคำทวดเฉลี่ยมี 2 คน ต่อครอบครัว ผู้ชายเมื่อมีภรรยาจะไปอยู่บ้านฝ่ายหญิง ส่วนฝ่ายหญิงเมื่อได้สามีจะอยู่บ้านตนเอง สภาพปัจจุบันประชากรในหมู่บ้านในหมู่บ้านคำทวดมี 243 ครอบครัว มีบ้าน 246 หลังคาเรือน มีประชากรอยู่จริงในหมู่บ้าน 936 คน เป็นชาย 454 คน หญิง 482 คน โดยแยกได้ดังนี้

ประชากรวัย 1 วัน – 3 ปีเต็ม	จำนวน 61 คน
ประชากรวัย 3 ปี 1 วัน – 6 ปีเต็ม	จำนวน 34 คน
ประชากรวัย 6 ปี 1 วัน – 12 ปีเต็ม	จำนวน 88 คน
ประชากรวัย 12 ปี 1 วัน – 14 ปีเต็ม	จำนวน 44 คน
ประชากรวัย 14 ปี 1 วัน - 18 ปีเต็ม	จำนวน 50 คน
ประชากรวัย 18 ปี 1 วัน – 50 ปีเต็ม	จำนวน 442 คน
ประชากรวัย 50 ปี 1 วัน – 60 ปีเต็ม	จำนวน 97 คน
ประชากรวัย 60 ปี 1 วัน ขึ้นไป	จำนวน 120 คน

การขยายตัวของชุมชนในหมู่บ้านคำทวดจะเป็นได้จากความช่วยเหลือซึ่งกันและกันของคนในหมู่บ้านและสมาชิกในหมู่บ้านมีโอกาสหาความรู้เพิ่มเติมจำนวน 3 ครั้งต่อปี สมาชิกในหมู่บ้านมีโอกาสสามารถเลี้ยงครอบครัวได้ ครอบครัวในหมู่บ้านมีความอบอุ่นอยู่พร้อมหน้ารักใคร่ปรองดองกันและสมาชิกใหม่ในหมู่บ้านมีการช่วยเหลือ เด็ก สตรี คนชรา คนพิการ และผู้ด้อยโอกาสจากปีก่อน 14 คนเพิ่มขึ้น 3 คน และสมาชิกในหมู่บ้านสามารถร่วมกันแก้ปัญหาของชุมชนได้โดยมีการวางแผนที่คิดโดยมีแผนงานที่คิดโดยสมาชิกในหมู่บ้านคำทวด

ระบบนิเวศของชุมชน

ที่ตั้งหมู่บ้านคำทวดหมู่ที่ 8 ตำบลบ้านใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา 30000 ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือของอำเภอเมือง อยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอเมืองนครราชสีมา ประมาณ 15 กิโลเมตร เดินทาง ด้วยยานพาหนะ 15 นาที

อาณาเขตติดต่อ บ้านคำทวด หมู่ที่ 8 มีอาณาเขตติดต่อกับหมู่บ้านอื่นๆ สามารถแยกได้ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดกับบ้านคนชุม	ต.ปรุใหญ่ อ.เมือง จ.นครราชสีมา
ทิศตะวันออก	ติดกับบ้านเลียบ	ต.ปรุใหญ่ อ.เมือง จ.นครราชสีมา
ทิศตะวันตก	ติดกับบ้านสำโรง	ต.บ้านใหม่ อ.เมือง จ.นครราชสีมา
ทิศใต้	ติดกับบ้านศรีษะละเลิง	ต.บ้านใหม่ อ.เมือง จ.นครราชสีมา

สภาพที่ดินในหมู่บ้านคำทวด จะเป็นดินทรายบริเวณรอบหมู่บ้านเป็นดินทรายปนดินเหนียว ป่าไม้และพื้นที่สาธารณะของบ้านคำทวด สภาพทางภูมิศาสตร์ของหมู่บ้านก่อนที่จะตั้งหมู่บ้าน ตรงกลางเป็นเนินรอบๆจะเป็นทุ่งนา ป่าไม้ไม่มี ส่วนใหญ่จะเป็นสวนหมาก สวนมะพร้าว สวนกล้วย สามารถใช้ประโยชน์ได้มาก

แหล่งน้ำที่สำคัญของหมู่บ้านคำทวดทั้งสาธารณะและส่วนบุคคลมีดังนี้

- บ่อน้ำดื่ม 2 บ่อ ใช้ได้ตลอดปี
- บ่อน้ำบาดาล 4 บ่อ ใช้ได้ตลอดปี
- สระน้ำ 2 สระ ใช้ได้ตลอดปี
- คลองน้ำ 2 แห่ง ใช้ได้ตลอดปี
- น้ำประปาใช้ 60 ครั้วเรือน
- น้ำฝนไว้ดื่มจะรองเอาไว้เวลาฝนตกใส่โอ่งไว้ดื่มทุกครอบครัวทุกครัวเรือน

ระบบสาธารณูปโภค

หมู่บ้านคำทวดเมื่อเริ่มก่อตั้งหมู่บ้านสภาพถนนเป็นแบบดินเปลี่ยนมาเป็นถนนลูกรังเมื่อ พ.ศ.2542 ยาว 600 เมตร จากโครงการมียาชาวเพลน และสร้างถนนคอนกรีตเมื่อปี พ.ศ.2543 ของโครงการองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหม่ ถนนในหมู่บ้านคำทวดมีความยาวทั้งหมด 1,689 เมตร มีไฟฟ้าเข้าสู่หมู่บ้านเมื่อ พ.ศ.2513 มีไฟสว่างครบทุกหลังคาเรือน และประปาหมู่บ้านสร้างเมื่อ พ.ศ.2544 ใช้แค่ 60 ครั้วเรือน ส่วนโทรศัพท์มีใช้ทุกครัวเรือน

ระบบสังคมวัฒนธรรม

หมู่บ้านคำทวดส่วนใหญ่คนในหมู่บ้านจะอยู่กันแบบเครือญาติ

ผู้นำและการเมืองการปกครองในหมู่บ้านคำทวดมีผู้นำชุมชนหรือผู้ใหญ่บ้านคนปัจจุบันคือนางโกสุม เจริญนท และมีผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน 2 คน คือ

1. นายสุวรรณ ขาวสะอาด
2. นางสาวลัดดา พยอมใหม่

และมีสมาชิก อบต. 2 คน คนที่ช่วยพัฒนาหมู่บ้านร่วมการสร้างและประสานงานให้กับสมาชิกในหมู่บ้านร่วมกับ องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหม่ คือ

1. นายชนต์ ศักดิ์กำปิง
2. นายสมหวัง เจริญนท

ในหมู่บ้านจะมีหอกระจายข่าวประจำหมู่บ้านอยู่ที่บ้านผู้ใหญ่เอาไว้สำหรับเปิดข่าวสารหรือประกาศข่าวต่างๆโดยมีนายสุวรรณ ชาวสะอาด เป็นผู้ประกาศ ในหมู่บ้านคำทวดมีผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้ดูแลหมู่บ้านในหมู่บ้าน

ระบบเศรษฐกิจ

บ้านคำทวดตั้งแต่เริ่มก่อตั้งหมู่บ้านส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพทำนา แต่ปัจจุบันมีการทำเกษตร มีพื้นที่ 395 ไร่ เป็นที่นา 11 ไร่ เป็นที่สวน 80 ไร่ มี 5 ครอบครัวประกอบอาชีพทำนาใช้สำหรับกินเองและแบ่งขายมีร้านค้าในหมู่บ้าน 8 ร้าน ส่วนใหญ่จะขายของชำและกับข้าว มีโรงสีข้าว 1 โรง มีสัตว์เลี้ยงเป็นเป็ดและไก่พันธุ์ไข่และไก่ชน มีร้านตัดเย็บเสื้อผ้า 3 ร้าน ร้านเสริมสวย 2 ร้าน ประชากรในหมู่บ้านไปขายแรงงานนอกหมู่บ้าน 12 ครอบครัว มีจำนวน 35 คน ทุกคนไปทำงานส่งเงินเข้าหมู่บ้านประมาณปีละ 350,000.-บาท การประกอบอาชีพของคนในหมู่บ้านคำทวดแยกออกเป็นดังนี้

- อาชีพทำนา 5 ครอบครัว
- อาชีพค้าขาย 44 ครอบครัว
- อาชีพรับราชการ 19 ครอบครัว
- อาชีพทำนาบัว 3 ครอบครัว
- อาชีพรับจ้าง 46 ครอบครัว
- อาชีพทำการเกษตร 75 ครอบครัว

รายได้ของประชาชนในหมู่บ้านต่อปีในแต่ละครอบครัวโดยสรุปรวมทั้งหมดโดยประมาณ

5,000 – 10,000 บาท	มี 10 ครอบครัว
10,001 – 20,000 บาท	มี 161 ครอบครัว
20,001 – 30,000 บาท	มี 35 ครอบครัว
30,001 – 50,000 บาท	มี 6 ครอบครัว
50,001 – 100,000 บาท	มี 5 ครอบครัว

วัดและประเพณี

ในหมู่บ้านคำทวดมีวัดหนึ่งส่วนมาก มีประชาชนไปทำบุญประกอบพิธีกรรมทางพุทธศาสนา ปัจจุบันมีพระจำนวน 20 รูป เณร 8 รูป โดยมีพระครูผาสุกวิมล หรือ หลวงพ่อสำราญ เป็นเจ้าอาวาส วัดที่ประชาชนในหมู่บ้านและคนต่างหมู่บ้านให้ความเคารพนับถือและเลื่อมใส ส่วนเรื่องงานประเพณีในหมู่บ้านคำทวด จะจัดทำบุญหรืองานประเพณีในวันสำคัญ ดังนี้

- เดือน มกราคม ทำบุญประเพณีวันขึ้นปีใหม่ ทำบุญตักบาตรและวันเสาร์ที่สองของเดือน ก็จัดงานวันเด็กที่ศาลากลางหมู่บ้านคำทวด
 - เดือน กุมภาพันธ์ ได้จัดงานประจำปีขึ้นมีการจัดทำบุญใส่บาตรประจำวัน ใส่บาตร 108 ถวายสังฆทานปิดทองและมีการละเล่น เช่น ภาพยนตร์ หมอลำซิ่ง มวย มหาลัย ก.ไก่ ดักไข่ เสี่ยงโชค ประชาชนในหมู่บ้านและต่างหมู่บ้านมาเที่ยวชมจำนวนมาก
 - เดือน เมษายน ขนทรายเข้าวัดและร่วมกันก่อกองทราย ทำบุญตักบาตรในวันสงกรานต์ และสวดมนต์เย็นที่ศาลากลางของหมู่บ้านคำทวด
 - เดือน กรกฎาคม ทำบุญถวายอาบนํ้าฝนและขอขมาพระในวันเข้าพรรษา
 - เดือน สิงหาคม ทำบุญฟังธรรมเนื่องในวันแม่พร้อมร่วมใจกันทำความสะอาดหมู่บ้าน
 - เดือน ตุลาคม ทำบุญตักบาตรเทโว ในวันออกพรรษา ฟังเทศน์มหาชาติ และงานทอดกฐิน
 - เดือน ธันวาคม ทำบุญฟังธรรมเนื่องในวันพ่อพร้อมร่วมใจกันทำความสะอาดหมู่บ้าน
- นอกจากนี้ในหมู่บ้านยังมีการทำบุญขึ้นบ้านใหม่ งานบวชนาค งานแต่งงาน งานศพ เมื่อมีงานเหล่านี้เกิดขึ้นชาวบ้านจะช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ช่วยในเรื่องจัดสถานที่เรื่องอาหารการกิน ช่วยกันจนเสร็จงาน

โรงเรียนและการศึกษา

ในหมู่บ้านคำทวด ไม่มีโรงเรียนสมาชิกในหมู่บ้านจะต้องไปศึกษานอกหมู่บ้านตามสถานที่เรียนต่างๆ

- ระดับประถมศึกษา 52 คน
- ระดับมัธยมศึกษา 38 คน
- ระดับศึกษาผู้ใหญ่ 20 คน
- สูงกว่าระดับมัธยมศึกษา 10 คน

เช่นระดับประถมศึกษาโรงเรียนชุมชนบ้านศรีษะละเลิง ระดับมัธยมศึกษาโรงเรียนโคราชพิทยาคม โรงเรียนราชสีมาวิทยาลัย และ ปวช-ปวส. โรงเรียนเทคโนโลยีช่างกลพาณิชยการ นครราชสีมา (ช.พ.น.) วิทยาลัยเทคนิคนครราชสีมา วิทยาลัยอาชีวศึกษานครราชสีมา นักศึกษาผู้ใหญ่ จะเรียนวันอาทิตย์ที่องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหม่ ระดับปริญญาตรี จะเรียนที่ สถาบันราชภัฏนครราชสีมา สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล มหาวิทยาลัยวงษ์เชาวลิตกุล ส่วนสำหรับผู้สูงอายุในหมู่บ้านส่วนใหญ่จบการศึกษา ป.4

สุขภาพอนามัย

ประชาชนในหมู่บ้านคำทวด มีสุขภาพดีทั่วหน้าประชากรรู้จักเลือกบริโภคอาหารและประกอบอาหารให้สุก สมาชิกในหมู่บ้านใช้บัตร 30 บาท รักษาทุกโรค ใช้ที่สถานีนามัยศรีษะละเล็ง กับโรงพยาบาลมหาราชนครราชสีมา มีการสำรวจเด็กและรับวัคซีนทุกปี ส่วนเยาวชนวัยรุ่นมีสุขภาพร่างกายแข็งแรงกันเกือบทุกคน เพราะใช้เวลาเย็นในการเล่นกีฬาออกกำลังกายทุกวันด้วยการเล่นฟุตบอล ตระกร้อ เดินแอร์โรบิก ที่หมู่บ้านทุกวัน

2. ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม

2.1 ผลการประเมินหน่วยระบบ A

2.1.1 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A พบว่า

1)นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติเป็นโครงการที่กระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากของประเทศ เพื่อให้เศรษฐกิจเกิดความเข้มแข็ง ดังนั้นการที่จะพัฒนาประเทศจะต้องเข้าถึงหมู่บ้านหรือชุมชน ที่ส่วนมากประชากรเหล่านี้จะมีความสามารถแต่ไม่มีโอกาสแสดงออก เมื่อรัฐบาลเล็งเห็นถึงจุดนี้ จึงเกิดโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติขึ้น และเมื่อเงินกองทุน 1 ล้านบาทลงมาถึงหมู่บ้านทั่วประเทศ ซึ่งหมู่บ้านคำทวด หมู่ที่ 8 ก็ได้รับการจัดสรรกองทุนนี้ลงมา และประชาชนส่วนใหญ่ก็ยังไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเงินกองทุน และกฎระเบียบของกองทุน แต่หลังจากมีการดำเนินการไปได้ระยะหนึ่ง ประชาชนในหมู่บ้านก็มีความเข้าใจมากขึ้น

2)เงิน 1 ล้านบาท เมื่อเงินกองทุนมาถึงหมู่บ้านทั่วประเทศ หมู่บ้านคำทวด หมู่ที่ 8 ได้รับเงินและโอนเข้าบัญชีหมู่บ้านเมื่อวันที่ 6 พฤศจิกายน 2544 ทางคณะกรรมการได้ทำการปล่อยเงินกองทุนให้กับสมาชิกในหมู่บ้านได้กู้เงินไปตามนโยบายของรัฐบาล

3)คณะกรรมการหมู่บ้าน ในหมู่บ้านคำทวด หมู่ที่ 8 ตำบลบ้านใหม่ มีการจัดตั้งคณะกรรมการ ซึ่งคณะกรรมการได้มาจากการลงมติของสมาชิกกองทุน มีคณะกรรมการทั้งหมด 9 คน มีการจัดแบ่งหน้าที่การทำงาน เพื่อให้มีการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านอย่างมีประสิทธิภาพ

4)บัณฑิตอาสาสมัครกองทุนหมู่บ้านคำทวดพบว่า บัณฑิตอาสาสมัครมีบทบาทหน้าที่ในการเข้าร่วมกิจกรรมกองทุนหมู่บ้านคำทวด เช่น การจัดทำเวทีประชาคม การประชุมเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านคำทวด การให้ข่าวสารเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน การให้คำแนะนำในการประกอบอาชีพ

2.1.2 ผลการประเมินกระบวนการ

1)การคัดเลือกผู้กู้พบว่า ผู้กู้ต้องสมัครเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านแล้วจึงจะมีสิทธิ์ยื่นคำขอกู้ การคัดเลือกผู้กู้พิจารณาจากวัตถุประสงค์ในการขอกู้

2)การชำระหนี้พบว่า สมาชิกให้ความสำคัญเกี่ยวกับการชำระเงินคืนต่อกองทุนหมู่บ้านโดยชำระเงินคืนพร้อมกับดอกเบี้ยเป็นรายเดือน ซึ่งในปัจจุบันมีเงินคืนกองทุนเป็นเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยเป็นเงิน 550,143 บาท แยกเป็นเงินต้น 526,497 บาท ดอกเบี้ย 23,646 บาท

3)กระบวนการทำบัญชีของกองทุน พบว่า การทำบัญชีรายรับ รายจ่าย ของกองทุนหมู่บ้านคำทวด หมู่ที่ 8 ถือว่าอยู่ในเกณฑ์ดี เพราะเหรียญิกของกองทุนหมู่บ้าน มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบบัญชีพอสมควร และสามารถที่จะแนะนำการทำบัญชีให้กับคณะกรรมการท่านอื่นให้เข้าใจได้

2.1.3 ผลการประเมินผลผลิต

1)ผลโดยตรง พบว่า ปัจจุบันหมู่บ้านคำทวด หมู่ที่ 8 ดำเนินบ้านใหม่ ได้ปล่อยเงินกู้มาเป็นระยะ 7 เดือน ทางกองทุนได้ปล่อยเงินกู้ครั้งแรก เมื่อวันที่ 6 ธันวาคม 2544 ปล่อยให้สมาชิกกู้ไปเป็น 64 ราย แต่ในจำนวนผู้ขอกู้บางรายนั้น คณะกรรมการไม่ปล่อยให้กู้ตามจำนวนเต็ม ที่ผู้กู้ยื่นคำขอกู้มา เนื่องจากเกรงว่าสมาชิกจะไม่มีความสามารถในการส่งคืนได้

2)ผลกระทบโดยอ้อม พบว่า กองทุนหมู่บ้านมีศักยภาพและความเข้มแข็งมากขึ้น เพราะสมาชิกผู้กู้สามารถนำเงินไปลงทุนทำให้เกิดรายได้ และมีความสามารถที่จะนำเงินนั้นมาชำระคืนได้ ทำให้เงินสะสมในกองทุนไม่สูญเปล่า

2.2 ผลการประเมินหน่วยระบบ B

2.2.1 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B พบว่า

1)เงินที่กู้มียอดรวมทั้งหมด 904,000 บาท แยกเป็นอาชีพดังนี้

- ปลูกผักทำสวน จำนวน 16 ราย รวมเงินกู้ 225,000 บาท
- เลี้ยงสัตว์ จำนวน 12 ราย รวมเงินกู้ 152,000 บาท
- ค้าขาย จำนวน 24 ราย รวมเงินกู้ 352,000 บาท
- การบริการ จำนวน 12 ราย รวมเงินกู้ 85,000 บาท

2)สถานที่และวัตถุดิบ สถานที่ที่ใช้ในการประกอบอาชีพส่วนมากจะเป็นที่ทำมาหากินของตนเอง การเลี้ยงสัตว์จะเป็นบริเวณหลังบ้าน

3)เทคนิควิธีการทำงาน แต่ละคนจะมีประสบการณ์และความชำนาญในการประกอบอาชีพเดิมอยู่แล้ว

2.2.2 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยงานระบบ B พบว่า

1) การทำกิจการอย่างถูกวิธีของผู้กู้แต่ละราย พบว่า จุดเด่นของการปล่อยเงินกู้ในแต่ละรายนั้นคือ มีบางส่วนที่นำเงินที่ขอกู้ไปทำตามวัตถุประสงค์ที่ขอกู้มาจริง ส่วนมากจะประกอบอาชีพค้าขาย โดยสมาชิกผู้ได้นำเงินไปใช้ในการซื้อสินค้าเข้ามาขายในร้าน จุดด้อยคือสมาชิกผู้กู้ไม่สามารถทำบัญชีรายรับ รายจ่ายได้ เพราะคิดว่าไม่สำคัญ

2.2.3 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ B

1) ผลโดยตรง ผู้กู้สามารถบริหารงานในธุรกิจของตนเองเพิ่มมากขึ้น ธุรกิจมีการขยายตัว ทำให้เกิดรายได้หมุนเวียนในครอบครัวและภายในหมู่บ้าน

2) ผลกระทบโดยอ้อม ผู้กู้มีความสามารถในการพึ่งพาตนเองได้เพียงระยะเวลาหนึ่ง สาเหตุมาจากเงินที่ขอกู้มีจำนวนน้อย ไม่เพียงพอกับการประกอบอาชีพ

3. ผลการประเมินเทคนิควิธีการทำธุรกิจของผู้กู้

จากการประเมินเทคนิควิธีการทำธุรกิจของผู้กู้ สรุปได้ดังนี้

-อาชีพทำการเกษตร ปักจัญนำเข้าที่ตีได้แก่ จำนวนเงินที่ใช้ในการลงทุนทำสวนปลูกผัก รวมทั้งสถานที่และความรู้ที่มีอยู่มาใช้ในการทำสวนปลูกผัก กระบวนการที่ดีได้แก่ การนำเงินมาใช้จ่ายในการจ้างแรงงาน และหาตลาดเพื่อนำผลผลิตจากการทำสวนปลูกผักออกมาจำหน่าย

-อาชีพค้าขาย ปักจัญนำเข้าที่ตีได้แก่ การจัดหาเงินลงทุน เพื่อไปจัดซื้อวัตถุดิบมาไว้สำหรับจำหน่าย กระบวนการที่ดีได้แก่ การนำวัตถุดิบที่จัดซื้อมาไว้จำหน่ายที่บ้าน ผลผลิตที่ดีคือมีกำไรจากการค้าขาย

-อาชีพการบริการ ปักจัญนำเข้าที่ตีได้แก่ เงินลงทุน มีความชำนาญในการประกอบอาชีพ กระบวนการที่ดีได้แก่ มีการวางแผนงานในการประกอบอาชีพ ผลผลิตที่ดีได้แก่ การบริการดีมีคุณภาพ มีรายได้

4. ผลอื่นๆที่เกิดจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

บ้านคำทวด หมู่ 8 ต.บ้านใหม่ อ.เมือง จ.นครราชสีมา (กรณีศึกษา) ทำให้มีเงินทุนหมุนเวียนภายในหมู่บ้าน ประชากรมีงานทำมีอาชีพเสริม มีการอยู่ดีกินดีมีความสามัคคีในกลุ่ม มีความอบอุ่นในครอบครัวและที่สำคัญทำให้มีเงินออมเหลือเก็บไว้ใช้ภายในครอบครัวในยามจำเป็น

5.สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์

1)การเกิดกองทุน พบว่า ทำให้หมู่บ้านคำทวดมีการพัฒนาดีขึ้นในทุกๆด้าน มีกองทุน 1 ล้านบาท และมีกองทุนสัจจะของกลุ่มสมาชิกมีการจัดตั้งกฎระเบียบข้อบังคับใช้ภายในหมู่บ้าน มีความสามารถในการบริหารจัดการกองทุน

2)ระบบบริหารกองทุน พบว่า มีคณะกรรมการบริหารกองทุนมาจากการคัดเลือกโดยใช้เวทีประชาคมหมู่บ้าน และมีการจัดทำระเบียบในการกู้ยืมและชำระคืนเงินกู้ โดยมีการกำหนดอัตราดอกเบี้ยไว้ร้อยละ 0.50 บาทต่อเดือน หรือปีละ 6 บาท

3)การเรียนรู้เพื่อพึ่งตนเอง พบว่า ผู้ที่กู้ยืมเงินจากกองทุนได้นำเงินที่กู้ได้ไปประกอบอาชีพตามความถนัด

4)การสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ พบว่า เงินกองทุน 1 ล้านบาท สามารถใช้กระตุ้นเศรษฐกิจของคนในหมู่บ้านให้มีความทำงานและเกิดเป็นรายได้

5)การมีศักยภาพและมีความเข้มแข็ง พบว่า ชาวบ้านในชุมชนมีความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีความสามัคคี ปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับของหมู่บ้าน และให้ความร่วมมือในการชำระคืนเงินกู้ยืมตามวันเวลาที่กำหนด

ปัจจัยด้านบวกและด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุวัตถุประสงค์

- ปัจจัยด้านบวก พบว่า ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านได้มีเจ้าหน้าที่จากภาครัฐมาช่วยให้คำแนะนำในการจัดตั้งกองทุน และการจัดระเบียบกองทุนและวิธีการปฏิบัติอย่างถูกต้อง

- ปัจจัยด้านลบ พบว่า สมาชิกสามารถกู้ยืมเงินได้ในวงเงินจำกัด

การเกิดองค์กรเครือข่ายของการเรียนรู้พบว่า มีกลุ่มพัฒนากรอำเภอและตำบลมาให้ความรู้ในเรื่องของการประกอบอาชีพและการดำเนินชีวิตอยู่ด้วยการพึ่งพาตนเองในชุมชน โดยมีการรวมกลุ่มกันจัดทำทุนเชิงออกมาจำหน่าย ณ ศูนย์สาธิตตำบลบ้านใหม่

ความเข้มแข็งของเงินกองทุน 1 ล้านบาท พบว่า คณะกรรมการและสมาชิกสามารถดำเนินการบริหารจัดการเงินกองทุน 1 ล้านบาทได้เป็นผลสำเร็จ สังเกตได้จากเม็ดเงินที่เพิ่มขึ้นจากการกู้ยืม สมาชิกมีความสามัคคีช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยสังเกตได้จากการเข้าร่วมประชุมและร่วมในงานบุญต่างๆ

บทที่ 5

สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การติดตามประเมินผล โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (กรณีศึกษากองทุนหมู่บ้านคำทวด หมู่ที่ 8 ตำบลบ้านใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา) สรุปได้ดังต่อไปนี้

1. สรุปวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการของหมู่บ้านคำทวด

วัตถุประสงค์ของการประเมิน โดยกองทุนหมู่บ้านคำทวด เกิดจากความร่วมมือของชาวบ้านในหมู่บ้าน และการมีส่วนร่วมในการบริหารกองทุนหมู่บ้านกับคณะกรรมการหมู่บ้าน คณะกรรมการกองทุนและสมาชิกในหมู่บ้านเป็นอย่างดี การมีระบบการบริหารกองทุนหมู่บ้านคำทวด มีการจัดโครงสร้างของระบบองค์กรอย่างชัดเจน และยังมีการตั้งคณะกรรมการบริหารกองทุน และการแบ่งหน้าที่การทำงานของคณะกรรมการอย่างลงตัว มีการเรียนรู้เพื่อการพึ่งพาตนเอง

วิธีการดำเนินการ

ผู้ทำวิจัยได้ดำเนินการประเมินโดยใช้ประยุกต์รูปแบบการประเมินแบบ ชิพป์ (CIPP) มาใช้ในการประเมินโครงการครั้งนี้ โดยกำหนดตัวชี้วัดขององค์ประกอบการประเมิน สภาวะแวดล้อม (Context) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ด้านกระบวนการ (Process) และด้านผลผลิต (Product) ทั้งในระดับหมู่บ้านและระดับรายบุคคล กลุ่มเป้าหมายเป็นประชากรในหมู่บ้านที่ผู้ทำวิจัยเก็บข้อมูล คือ กองทุนหมู่บ้านคำทวด ประกอบด้วยคณะกรรมการหมู่บ้าน สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ทั้งที่ได้รับอนุมัติให้กู้ และสมาชิกทั่วไป ผู้นำชุมชน ผู้อาวุโส ตลอดจนข้าราชการที่เกี่ยวข้อง ผลการดำเนินงาน

ผู้ทำวิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลที่สอดคล้องกับตัวชี้วัดต่างๆ โดยใช้แบบรายงานบริบท (บร.1-บร.12) ในการสัมภาษณ์เพิ่มเติม การศึกษาเอกสาร และการจัดประชุมเวทีชาวบ้าน และระดับตำบล แล้วนำข้อมูลที่ได้มารวบรวมทั้งหมดแล้วนำมาวิเคราะห์ อาศัยใช้หลักทางสถิติเข้ามาช่วย เช่น การหาร้อยละของจำนวนสมาชิก กลุ่มผู้กู้

2. อภิปรายผล

การบรรลุปเป้าหมาย วัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านคำทวด บรรลุปเป้าหมายทั้ง 5 ข้อ ได้แก่

วัตถุประสงค์ข้อ 1 การเกิดกองทุนหมู่บ้าน เพื่อพัฒนาอาชีพ การสร้างงาน การสร้างรายได้ หรือสวัสดิการของสมาชิก

กองทุนหมู่บ้านคำทวด เกิดจากความร่วมมือของคนในหมู่บ้าน และมีแนวโน้มที่ชาวบ้านจะมีส่วนร่วมมากขึ้น เมื่อมีการจัดประชุมประชาคมหมู่บ้านเพื่อชี้แจงรายละเอียดต่างๆเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน

วัตถุประสงค์ข้อ 2 การมีระบบการบริหารกองทุน การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านคำทวด ได้จัดโครงสร้างองค์กรอย่างชัดเจน มีการตั้งคณะกรรมการบริหารกองทุน โดยการให้ชาวบ้านในหมู่บ้านออกเสียงโหวตในการเลือกคณะกรรมการกองทุนและคณะกรรมการกองทุนได้มีการแบ่งหน้าที่การทำงานอย่างถูกต้อง และลงตัว ตามคุณสมบัติของคณะกรรมการแต่ละคน

วัตถุประสงค์ข้อ 3 มีการเรียนรู้เพื่อการพึ่งพาตนเอง กองทุนหมู่บ้านคำทวด ได้เปิดโอกาสให้คนในหมู่บ้านมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน อย่างสม่ำเสมอ แต่ยังไม่สามารถถึงขั้นพึ่งตนเองได้ทั้งหมด เพราะยังต้องอาศัยความร่วมมือ งบประมาณ ในการจัดการประชุมทุกครั้ง จากชาวบ้านในหมู่บ้าน หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องภายนอกอยู่

วัตถุประสงค์ข้อ 4 การสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคม ประชาชนในหมู่บ้านคำทวด มีการรวมตัวกันเป็นกลุ่ม ในการประกอบอาชีพภายในหมู่บ้าน เช่น กลุ่มค้าขาย และอาจมีแนวโน้มการจัดตั้งสหกรณ์ในหมู่บ้านอีกด้วย

วัตถุประสงค์ข้อ 5 การมีศักยภาพและความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น ประชาชนในหมู่บ้านกองทุนหมู่บ้านคำทวด มีความซื่อสัตย์ ร่วมมือร่วมใจ มีความสามัคคี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

ปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลด้านบวกและด้านลบ สามารถแยกได้ดังนี้

ปัจจัยด้านบวก ได้แก่

1) ประสพการณ์ของคนในหมู่บ้านที่ประสบความล้มเหลวในการประกอบอาชีพมาก่อน จึงได้อาศัยเป็นบทเรียนที่ให้คนในหมู่บ้านมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และเรียนรู้ซึ่งกันและกัน และยังมีการรวมตัวกันเป็นกลุ่มในการประกอบอาชีพ เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาซ้ำซาก

2) การมีส่วนร่วมในการจัดตั้งกองทุน ของผู้นำชุมชน คณะกรรมการหมู่บ้านและชาวบ้านในหมู่บ้าน

3) มีกองทุนเดิมในหมู่บ้าน ซึ่งประกอบด้วย กองทุนเงินหนึ่งแสนบาท กองทุนเงินสะสมในหมู่บ้าน กองทุนเงินสัจจะ ฯลฯ สาเหตุที่มีกองทุนเดิมในหมู่บ้าน เพราะเป็นกองทุนที่มี

กองทุนเงินล้านบาท เป็นเหตุผลหนึ่งที่จะทำให้การบริหารจัดการเงินกองทุนหนึ่งล้านบาท สามารถบรรลุเป้าหมายได้ เนื่องจากสามารถนำความรู้ ประสบการณ์ การบริหารจัดการกองทุนอื่นๆนำมาประยุกต์ใช้กับการบริหารจัดการกองทุนหนึ่งล้านบาท

ปัจจัยด้านลบ

1) คนในหมู่บ้านยังมีสภาพการเป็นลูกหนี้ของธนาคารและนายทุน ซึ่งอัตราดอกเบี้ยค่อนข้างสูง ทำให้ขาดเงินทุนหมุนเวียน เพราะเงินส่วนหนึ่งต้องนำไปชำระหนี้ ทำให้ไม่สามารถดำรงทุนให้เติบโตในระยะเวลาอันสั้น

2) เงินทุนไม่เพียงพอต่อความต้องการในการกู้ยืม เพื่อนำไปใช้ในการประกอบอาชีพ กลุ่มสมาชิกกู้ยืมได้ในวงเงินจำกัด เพราะมีผู้กู้หลายราย เงินทุนจึงต้องจัดสรรปันส่วนให้เท่าๆกัน เพื่อความเสมอภาคภายในกลุ่ม

การเกิดองค์กรเครือข่ายความรู้

จากการปฏิบัติงานภาคสนาม ผู้ทำวิจัยได้สร้างเครือข่ายองค์กรย่อยภายในหมู่บ้าน ได้แก่ กลุ่มสมาชิกผู้ประกอบอาชีพค้าขาย กลุ่มเกษตรกร (ทำไร่ ทำนา เลี้ยงสัตว์) กลุ่มบริการ (ช่างซ่อมรถ ร้านตัดผม เสริมสวย ตัดเย็บเสื้อผ้า) องค์กรแห่งการเรียนรู้ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ และความแข็งแกร่งในการดำเนินโครงการ ตลอดจนการสร้างเครือข่ายกับองค์กรภายนอกหมู่บ้าน

การมีเครือข่ายขององค์กรย่อยภายในหมู่บ้าน ซึ่งประกอบด้วยผู้ประกอบอาชีพเดียวกัน ในการจัดเป็นกลุ่มองค์กรย่อยภายในหมู่บ้าน ด้านองค์กรแหล่งความรู้ที่เสริมการประกอบอาชีพ และการดำเนินชีวิตในหมู่บ้านนั้น มีองค์กรมาให้ความรู้เรื่องการประกอบอาชีพในหมู่บ้าน ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐ และยังมีองค์กรภายนอกหมู่บ้านที่เชื่อมโยงกับองค์กรภายในหมู่บ้านอีกด้วย ซึ่งเป็นโครงการจัดตั้งหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ให้กับหมู่บ้านและตำบล

ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนในพื้นที่เป้าหมาย

ชาวบ้านในหมู่บ้านทุกคนต่างรู้หน้าที่ของตนเอง สมาชิกในหมู่บ้านมีความสามัคคีกันมาก โดยวัดจากการเข้าร่วมงานพิธีทางศาสนาในวันสำคัญ มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันเป็นส่วนใหญ่ โดยดูได้จากในช่วงมีงานบุญในหมู่บ้าน ส่วนเรื่องของความซื่อสัตย์และการให้ความยกย่องคนทำความดีในหมู่บ้านอยู่ในระดับปานกลาง หากสมาชิกในหมู่บ้านมีโอกาสดำเนินการศึกษาเพิ่มเติม เพราะขาดงบประมาณ ค่าใช้จ่ายในการหาความรู้เพิ่มเติมของสมาชิกในหมู่บ้าน ส่วนใหญ่สมาชิกในหมู่บ้านจะมีอาชีพหรือมีงานทำกันเกือบทุกคน ที่สามารถหาเลี้ยงครอบครัวได้ ความรักความปรองดองในครอบครัว ส่วนมากคนในหมู่บ้านจะมีมาก เพราะครอบครัวอยู่กันในระบบเครือญาติ การรวมตัวจัดตั้งกลุ่มในหมู่บ้านจะมีอยู่แล้วมีการรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกันอยู่เสมอ มีการช่วยเหลือเด็ก สตรี คนชรา และคนพิการอยู่เสมอ โดยได้รับการช่วยเหลือจากภาครัฐด้วย

ผลโดยตรง และผลกระทบต่างๆที่อาจเกิดขึ้นกับกองทุนในอนาคต มีดังนี้

ผลโดยตรง (Immediate Result) กับกองทุนหมู่บ้านเมื่อเวลาผ่านไประยะเวลาหนึ่ง สมาชิกที่กู้เงินไปดำเนินการ สามารถก่อให้เกิดรายได้ และสามารถนำเงินส่งคืนกองทุนทั้งเงินต้น และดอกเบี้ย ทำให้กองทุนเติบโตขึ้น และสมาชิกที่กู้เงินไปไม่สามารถนำเงินมาส่งคืน พร้อมทั้งเงินและดอกเบี้ย ก็จะทำให้กองทุนไม่สามารถเติบโตหรือหยุดอยู่กับที่

ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact) สำหรับสมาชิกผู้กู้เงินไปดำเนินโครงการ สามารถปลดเปลื้องภาระหนี้สินได้ และยังเพิ่มรายได้ในการประกอบอาชีพ ฐานะทางเศรษฐกิจในบ้านได้มากกว่าเดิม

ผลกระทบโดยอ้อม (Indirect Impact) ของสมาชิกที่กู้เงินไปประกอบอาชีพแล้วประสบผลสำเร็จ ก็จะทำให้วิถีชีวิตคนนั้นเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น

3.ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงแก้ไขระเบียบ ข้อบังคับกองทุนหมู่บ้านคำทวด

- 1)การคัดเลือกคณะกรรมการควรมีการกำหนดคุณสมบัติของผู้ที่จะเข้ามาบริหารงาน เพื่อให้การบริหารงานจากคณะกรรมการเป็นไปอย่างง่าย และมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลในการทำงาน
- 2)ในการจัดประชุมทุกครั้งควรเปิดโอกาสให้สมาชิกชี้แจงผลการดำเนินโครงการ เพื่อจะได้มีข้อเสนอแนะและวิธีการในการทำงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้
- 3)คณะกรรมการที่บริหารงานทุกท่านควรมีการติดต่อ และแสวงหาความรู้จากนอกหมู่บ้าน เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาพัฒนาชุมชนให้ทันสมัย

3.2 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน

- 1)ควรมีการจัดประชุมทุกเดือนเพื่อรับฟังปัญหาของสมาชิก และเพื่อกระตุ้นการให้เงินของสมาชิกว่าได้ใช้เงินตามโครงการที่ขอกู้หรือไม่
- 2)การบริหารงานควรมีความเสมอภาคกันในหมู่บ้าน เช่น การพิจารณาเงินกู้ควรเน้นที่ความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ของผู้กู้เป็นหลัก
- 3)ควรเปิดโอกาสให้สมาชิกวัยหนุ่มสาวที่มีความสามารถ กล้าคิดกล้าทำเข้ามาทำงานเพื่อความหลากหลายในความคิด

3.3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำเงินกู้ไปพัฒนากิจกรรมอาชีพของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน

- 1)ควรมีความซื่อสัตย์สุจริตในอาชีพของตนเองให้มากโดยมุ่งเน้นที่การทำ เพื่อทำให้เกิดประโยชน์ในด้านธุรกิจ

2)ควรแสวงหาความรู้ในธุรกิจที่ทำอยู่ให้มาก เช่น การไปดูงานนอกหมู่บ้าน เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน และนำมาพัฒนาธุรกิจของตนเอง

3)ควรมีการรวมกลุ่มกันเพื่อจะได้ทำอาชีพให้เกิดมาตรฐานและสามารถช่วยเหลือกันได้เมื่อเกิดปัญหา

4)ควรมีการแบ่งเงินกู้ออกเป็นสัดส่วน และการใช้เงินให้ใช้ส่วนที่จำเป็นให้มากที่สุด และมีการจัดทำบัญชีรายรับรายจ่ายของตนเองว่าได้ใช้จ่ายเป็นเงินเท่าใด

3.4 ข้อเสนอแนะสำหรับการค้นคว้าวิจัยต่อไป หรือเพิ่มเติม

1)การนำทรัพยากรมาใช้ให้ถูกวิธี โดยประยุกต์ให้เข้ากับสมัยและเทคโนโลยีวิธีการที่สามารถสร้างคุณค่าให้เกิดประโยชน์กับตนเอง หมู่บ้านและประเทศต่อไป

2)การสร้างเอกลักษณ์ประจำหมู่บ้าน อาจจะออกมาในรูปของกลุ่มการเกษตรที่มีวิธีการทำ และมีแนวคิดที่ไม่เหมือนใคร เช่น การทำนาบัว

3)ควรมีการค้นคว้าวิจัยต่อไป เพราะระยะเวลาในการวิจัยจำกัด ภายใน 10 เดือน อาจจะได้ข้อมูลและรายละเอียดที่ไม่สมบูรณ์แบบเท่าที่ควร แต่ถ้การค้นคว้าวิจัยต่อไปผลการประเมินออกมา จะมีความถูกต้องน่าเชื่อถือรวมถึงข้อมูลรายละเอียดที่ดีและสมบูรณ์แบบกว่านี้ เพื่อให้ได้ผลจากการประเมินจริงๆ ทั้งยังเป็นที่น่าสนใจกับทุกคนที่เกี่ยวข้องในการจัดทำสารนิพนธ์ครั้งนี้จนสัมฤทธิ์ผล

บรรณานุกรม

กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานมาตรฐานการศึกษา. 2545. **ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา.**

ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.

กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานมาตรฐานการศึกษา, 2545. **ชุดวิชาการวิจัยชุมชน.**

ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.

กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานมาตรฐานการศึกษา. 2545. **ชุดสารนิพนธ์. ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง.** กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544. คู่มือการดำเนินงาน
สำหรับคณะกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับ
จังหวัดและอำเภอเพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544. คู่มือสำหรับ
ประชาชนเพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง. กรุงเทพฯ:
โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และ
แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544 กรุงเทพฯ: บริษัท สหพัฒนการพิมพ์ จำกัด.

เทคโนโลยีสุรนารี, มหาวิทยาลัย. 2544. คู่มือนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการ
และการประเมินโครงการ นครราชสีมา.